

**RAPORT MERYTORYCZNY I FINANSOWY
FUNDACJI POGRANICZE
ZA ROK 2014**

Siedziba Fundacji

16-500 Sejny, ul. Piłsudskiego 37

Biuro Fundacji

16-500 Sejny, Krasnogruda 14

tel. 87 5650369

e-mail: fundacja@pogranicze.sejny.pl

www.pogranicze.sejny.pl

Bank i numer konta Fundacji

PKO SA II O/Suwałki

16-400 Suwałki, Kościuszki 56

nr konta: 95 1240 3363 1111 0000 2800 3579

Data rejestracji

5 czerwca 1990 r.

numer KRS

0000178248

numer identyfikacyjny w systemie REGON

P-005411430-95000000

59-2-834-79249

Zarząd Fundacji

Krzysztof Czyżewski – prezes

Bożena Szroeder – członek Zarządu

Wojciech Szroeder – członek Zarządu

Małgorzata Sporek-Czyżewska – członek Zarządu

Spis treści:

I. MEDEA-PONT. Opowieści o współlistnieniu

1. TRZY KOBIETY. Metamorfozy mitu Medei u Owidiusza i Picassa.
Opowieść polifoniczna z udziałem poezji, sztuki, muzyki, zapachów i smaków
2. Debaty o Inności
3. Sejneńska Spółdzielnia Jazzowa – Argonauci Muzyki Miejsca

II. Projekty edukacyjno-artystyczne

Misteria dzieciństwa – tworzenie filmu animowanego „Gucio Zaczarowany”
Kolekcje Biblioteki Krasnogrudzkiej – „Kolekcja dziedzictwa dawnej Rzeczypospolitej
– kontynuacja”

III. Projekty międzynarodowe

1. Szkoła Pogranicza (Ukraina, Białoruś, Gruzja, Polska)
2. Atlantyda Pogranicza – transgraniczny szlak kulturowy (Litwa, Rosja, Polska)
3. Sejmik Literacki – warsztaty translatorskie (Litwa, Polska)
4. Litwa–Polska–Europa – Sąsiedzkie Forum Dialogu

IV. Gościnność Krasnogrudy

V. Program Wydawniczy

Egidijus Aleksandravičius „Szlak wieszca”
Dževad Karahasan „Doniesienia z krainy ciemności”
Viktorija Daujotyte, Mindaugas Kvietkauskas „Litewskie konteksty Czesława Miłosza”
Vít'o Staviarsky „Wyrzeźwiałka”
„Zuzanna Ginczanka. Wiersze zebrane”, opracowanie Izolda Kiec
Rebecca Kobrin „Żydowski Białystok i jego diaspora”

VI. Nagrody

Nagroda Dana Davida
Nagrody dla Filmowej Kolekcji Bajek

VII. Raport Finansowy

MIĘDZYNARODOWE CENTRUM DIALOGU W KRASNOGRUDZIE

Powstałe w 2011 r. Międzynarodowe Centrum Dialogu rozwija swoją działalność poświęconą edukacji w regionach pogranicza, praktyce budowania dobrego sąsiedztwa w wielokulturowym środowisku, współpracy i wymianie doświadczeń z partnerami z różnych krajów. Zgodnie z misją Fundacji Pogranicza prowadzi pracę kulturową, edukacyjną i artystyczną ze społecznością lokalną wypracowując własny warsztat praktyk integracyjnych oparty o wieloletnią, codzienną pracę w konkretnym miejscu i obejmującą całość wspólnoty od dzieci poczynając po najstarszych. Działania edukacyjne podejmowane przez Międzynarodowe Centrum Dialogu służą kształceniu nowej formacji obywateli społeczeństw wspólnoty europejskiej, którzy z jednej strony odzyskują miejsce swego zamieszkania, swoją „małą ojczyznę”, której są gospodarzami i z którą w pełni mogą się utożsamić, a z drugiej strony są twórcami społeczeństwa otwartego, szanującego inność, postrzegającego różnorodność jako wartość.

Dwór w Krasnogrudzie w przeciągu ostatnich kilku lat stał się istotnym miejscem na kulturowej i turystycznej mapie Polski. Cieszy się on dużym zainteresowaniem mieszkańców regionu i licznie odwiedzających gości z Polski i ze świata. We dworze znajduje się bogata biblioteka, związana z twórczością Czesława Miłosza oraz tematyką pogranicz dawnej Rzeczypospolitej. Od września 2011 r. prowadzimy tu ożywioną działalność edukacyjną dla grup z regionu i całej Polski, warsztaty związane z wielokulturowym dziedzictwem Europy, jak również z osobą

Czesława Miłosza. W okresie letnim miejsce to posiada bogatą ofertę turystyczną: zwiedzanie wystawy, projekcje filmów, koncerty, wydarzenia artystyczne.

Wśród działań merytorycznych Międzynarodowego Centrum Dialogu dominują dwie ścieżki. Jedna o charakterze działań lokalnych: praca kulturowa, edukacyjna i artystyczna ze społecznością lokalną w oparciu o wypracowany przez lata działalności własny warsztat praktyk integracyjnych. Podstawą tego warsztatu jest codzienna praca w konkretnym miejscu i obejmująca całość wspólnoty od dzieci po najstarszych.

Drugą ścieżkę stanowią działania o zasięgu międzynarodowym, odnoszące się do działań prowadzonych w wielokulturowych regionach świata (Europa Środkowo-wschodnia, Bałkany, Kaukaz, kraje Europy Zachodniej, Stany Zjednoczone, Azja Centralna) obejmujące tworzenie i upowszechnianie nowych form sztuki i edukacji międzykulturowej, kształcenie liderów tych działań oraz promowanie dobrych praktyk w tej dziedzinie. W wyniku przez wiele lat prowadzonych działań w tym zakresie została stworzona sieć instytucji współpracujących ze sobą w dziedzinie edukacji opartej na twórczości artystycznej, otwartej na działania zaangażowane społecznie.

Uzupełnieniem działań w obszarze praktyki Pogranicza jest wypracowanie nowej refleksji w dziedzinie dialogu międzykulturowego. Istotnym obszarem działania Fundacji poszerzającym jej zasięg oddziaływania jest Program Wydawniczy (czytelniczy i promocyjne spotkania autorskie w całym kraju) oraz udział w licznych sympozjach, debatach i spotkaniach w Polsce i za granicą.

Wszystkie projekty Międzynarodowego Centrum Dialogu realizowane są we współpracy z Ośrodkiem „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów”.

„MEDEA-PONT”. OPowieści o WSPÓłISTNIENIU

„Opowieści o współistnieniu” to podróż w głąb pamięci pogranicza, tam, gdzie człowiek przekracza siebie, spotyka inne i stara się zbudować most. Most wymaga się ofiary, a to czy będzie ona oczyszczająca czy też destrukcyjna zależy od zdobycia wiedzy o arkanach jego budowania, czyli od poznania najważniejszej w naszym życiu sztuki – współistnienia z innym.

Opowieścią, na której opiera się narracyjna warstwa programu, jest mit o Medei, najstarsza w kulturze europejskiej opowieść o spotkaniu z Innym. Wyprawa Argonautów jest pierwszą podróżą Europejczyków poza limes własnego świata, a także ich powrotem do własnego domu. Spotkanie z inną kulturą – królestwa Kolchidy, żyjącego w osobnym świecie własnych wartości i tradycji – związane jest z kradzieżą „złotego runa”, skarbu i tajemnicy całej wspólnoty. Medea – kolchidzka księżniczka i czarodziejka, uwiedziona miłością do Innego – Jazona, przybywa z Argonautami do Grecji i staje się pierwszą „obcą” w naszej archetypicznej pamięci. To „spotkanie kultur” nie udaje się, ma tragiczny przebieg – zdradzona Medea nie godzi się na „pragmatyczne” warunki układu proponowanego jej przez Greków i wybiera szaleństwo buntu, aż po zabójstwo. Jest to więc historia o pierwszym „zerwanym moście”. Pracując dzisiaj w Europie nad zbudowaniem mostu jako symbolu nowego paradygmatu współistnienia w nowoczesnym społeczeństwie wielokulturowym, zawsze w jakimś sensie nie stawiamy mostu od zera, lecz go odbudowujemy, świadomi, że w jego fundamentach złożona jest ofiara Medei i wszystkich innych, w imieniu których ona po dziś dzień do nas przemawia. Współczesne odczytanie tego mitu konfrontuje nas z ciągle aktualnymi pytaniami o sztukę współistnienia z innym, ryzyko przekraczania ale także zacierania granic, o zderzenie tradycyjnych wartości z nowoczesnością i globalizacją, o tajemnicę „złotego runa” i jego atrakcyjność dla lokalnych społeczności, o zagrożoną wspólnotowość i etos dialogu.

Program „Medea-Pont” realizowany pomiędzy 25 czerwca a 16 sierpnia 2014 roku jest prezentacją początkowej fazy procesu budowania przez zespół „Pogranicza” oraz współpracujących z nim twórców „Opowieści o współistnieniu”. Powstał w efekcie działalności kilkunastu pracowni utworzonych w Krasnogrudzie i Sejnach, których

działalność przewidziana jest na wiele lat i oparta o zaangażowanie mieszkańców regionu. Niektóre z dzieł artystycznych składających się na program powstały przy twórczym udziale tych pracowni. W programach Pracowni Edukacji Artystycznej udział biorą mieszkańcy Sejn, Gib, sąsiadujących z Krasnogrudą wiosek – przede wszystkim dzieci i młodzież. Na bazie przygotowanego i nowoczesnie wyposażonego kompleksu pracowni (budynek tzw. „Ptaszników” z pracownią ceramiczną, malarstwa i grafiki, budynek tzw. „Oficyny” z pracowniami przygotowanymi do prowadzenia wszelkiej działalności artystycznej), realizowany jest całoroczny, autorski program. Powstały następujące Pracownie Edukacji Artystycznej:

Pracownia Słowa i Opowieści – poświęcona dwóm wielkim archetypom-symbolom naszej kultury obecnym od początku w pracy Pogranicza, pojęciom: Most oraz Obcy/a – Inny/a. Pracownia prowadzona jest przez Krzysztofa Czyżewskiego i ma charakter warsztatów, seminariów i wykładów.

Pracownia Obrazu i Nowoczesnych Mediów zaprosiła zainteresowanych współczesną technologią wizualną do tworzenia pod okiem artystów prac z pogranicza video-artu, wizualizacji oraz dokumentu, tak fotograficznego jak i wideo, które w nowoczesny sposób odnoszą się do miejsca, problematyki inności, mostu, granicy, spotkania, wykluczenia itp.

Pracownia Ziemi skupia się wokół tematów związanych z „rytmem” natury. Pod przewodnictwem „mistrzów” (etnologów, ornitologów, botaników, starszych mieszkańców, zielarzy itp.), zgłębia rytuały i obrzędy związane z Ziemią i kalendarzem przyrodniczym – czterema porami roku. Praca polega na odnajdywaniu tych wątków w mitologiach, lokalnych legendach, ustnej tradycji związanych z bezpośrednio otaczającą naturą (drzewa, jezioro, zioła, zwierzęta, ptaki). Warsztaty zmierzają do stworzenia artystycznej „Mapy Ziemi” zawierającej wiedzę zdobytą podczas projektu. Pracownię prowadzą: Ksenija Konopek (dzieci starsze), Marcin Siucho – ornitolog (gościnnie) oraz Iwona Zaborowska – (dzieci młodsze)

Pracownia Tkania oparta jest na systematycznej, artystycznej pracy, której inspiracją są bogate tradycje tkackie naszego regionu – tkanina dwuosnowowa oraz tzw. sejpaki. Wielopokoleniowa grupa uczestników (mistrzami są między innymi twórcy ludowi specjalizujący się w tkaninach litewskich, białoruskich). Pracownia prowadzona jest przez artystkę plastyczkę, tkaczkę – Urszulę Wasilewską.

Pracownia Głębokiej Pieśni – odnosi się do bardzo bogatej tradycji pieśni tego regionu – pieśni litewskich, białoruskich, żydowskich, Rosjan staroobrzędowców a także polskich. Pracownia prowadzi warsztaty śpiewu, a repertuar związany jest z kalendarzem liturgicznym i przyrodniczym. Pracownia prowadzona jest przez Wojciecha Szroedera.

Pracownia Misteriów Dzieciństwa – odwołuje się do czasów dzieciństwa i zbiera pojęcia związane z matecznikiem, domem i gniazdem (np. kołysanki, wyliczanki, bajki na dobranoc, zabawki, dziadkowie, piastunki, sekrety itd.).

Zajmuje się także doświadczeniem przekroczenia progu domu, wyjścia w świat i pierwszego zetknięcia z innością. Pracownia ma charakter warsztatów teatralnych, a prowadzi ją Bożena Szroeder.

Pracownia Maski – jest ważnym elementem pracy z innością. Nawiązuje do starożytnych tradycji teatru greckiego, ale także i lokalnych tradycji bałtyjskich. Maski staną się elementem scenografii i kostiumu do przygotowywanego widowiska – dzieła zbiorowego. Pracownię prowadzi Wiesław Szumiński.

Pracownia Muzyki Miejsca jest programem opartym na poszukiwaniu nowego brzmienia Sutartines – tradycyjnych litewskich pieśni wielogłosowych z okolic Sejneńszczyzny. Ideą projektu jest skomponowanie nowego brzmienia muzycznego w oparciu o tradycje pieśni. Zajęcia prowadzą zarówno specjaliści od muzyki tradycyjnej, etnomuzykolodzy, jak i młodzi kompozytorzy i instrumentalisci z Polski i Litwy. Program stanowią cykle warsztatów (instrumentalny, aranżacyjny, kompozycyjny, elektroakustyczny). Trzonem i główną składową zespołu Muzyki Miejsca jest młodzież polska, litewska i Rosjanie staroobrzędowcy z okolic Sejn i Krasnogrudy. Pracownia prowadzona jest przez muzyka – Michała Moniuszko.

Pracownia Archeologii Pamięci współtworzona jest przez młodzież licealną. Zajęcia i warsztaty to zbieranie opowieści o miejscu, spotkania ze świadkami dawnych czasów, rozmowy w rodzinach młodych ludzi, wspomnianie dawnego sąsiedztwa. Całość jest zapisywana i dokumentowana. Pracownia prowadzona jest przez Małgorzatę Sporek Czyżewską.

Pracownia Spizarnia Kolchidy – odnosi się do świata medycyny ludowej, zbiera informacje o ziołach, roślinach leczniczych. Pracownia prowadzona jest przez Mariolę Mitros.

Pracownia Biblioteka Kolchidy – oparta jest na codziennej, systematycznej pracy służącej tworzeniu i kolekcji tematycznej odnoszącej się do zagadnień: Medea i Argonauci, starożytna Grecja, Kolchida, Misteria i teatr antyczny, Mit i kultura. Pracownia gromadzi książki oraz artykuły, czasopisma, wycinki prasowe, ikonografię, filmy, materiały audio, rejestracje widowisk teatralnych oraz spotkań. Jest źródłem inspiracji i bogactwa wiedzy do pracy wszystkich Pracowni Edukacji Artystycznej.

Tematami przewodnimi programu „Medea-Pont” w 2014 r. były inkarnacje mitu Medei w kulturze współczesnej oraz problem zrywania/budowania mostów w świecie nasilających się konfliktów kulturowych. Program wieńczyło spotkanie „Miłosz. Tkanka łączna”, zorganizowane w 10-tą rocznicę śmierci poety, ukazujące jego postawę życiową oraz dzieło jako nieustanne zmaganie się z demonami ksenofobii w imię budowania etosu pogranicza. Bardzo ważną częścią tej opowieści była także Ukraina, współcześnie jedna z najbardziej dramatycznych przestrzeni pogranicza w świecie. Poświęconej jej debaty stawiały pytania o to, jak budować mosty wewnątrz samego społeczeństwa ukraińskiego, a także o mosty łączące Ukrainę z Rosją, Polską i Europą.

„Opowieści o współistnieniu” otwierał sympozjon sztuki, poezji, opowieści, muzyki, zapachów i smaków „Trzy kobiety. Metamorfozy mitu Medei u Owidiusza i Picassa” w Białej Synagodze w Sejnach. Był on powtarzany w każdą środę, a codziennie czynna była towarzysząca mu multimedialna wystawa. Biała Synagoga tradycyjnie już była także miejscem koncertów Orkiestry Klezmerskiej Teatru Sejneńskiego oraz Camera Pro Classica z muzyką dawną i operową nawiązującą do mitu Medei. W Sejneńskiej Spółdzielni Jazzowej odbywały się warsztaty, koncerty i nocne jam session Argonautów Muzyki Miejsca eksplorujące temat podróży muzycznych ku nowym horyzontom oraz powrotu do domu. W sejneńskim Domu Pogranicza otwarta została wystawa starych rycin, fotografii i pocztówek ze zbiorów Centrum Dokumentacji Kultur Pogranicza pt. „Życie i śmierć mostu”. W Międzynarodowym Centrum Dialogu w Krasnogrudzie działało Kino Medei (projekcje arcydzieł filmu i opery, a także Filmowej Kolekcji Opowieści Pogranicza), kawiarnia literacko-muzyczna „Piosenka o porcelanie” (wieczory autorskie, debaty, w każdą niedzielę koncerty „Ejbike Mame” Orkiestry Klezmerskiej) oraz Spizarnia Krasnogrudzkiej Kolchidy (lokalne potrawy, eliksiry ziołowe, olejki zapachowe).

TRZY KOBIETY. METAMORFOZY MITU MEDEI U OWIDIUSZA I PICASSA

OPOWIEŚĆ POLIFONICZNA Z UDZIAŁEM POEZJI, SZTUKI, MUZYKI, ZAPACHÓW I SMAKÓW

Kobiety: Małgorzata Sporek-Czyżewska, Bożena Szroeder, Teresa Witkowska

Scenariusz i inscenizacja: Krzysztof Czyżewski

Instalacja artystyczna: Wiesław Szumiński, współpraca: Urszula Wasilewska

Muzyka: Muzyka Miejsca – Michał Moniuszko, Kacper Szroeder

Spizarnia: Mariola Mitros

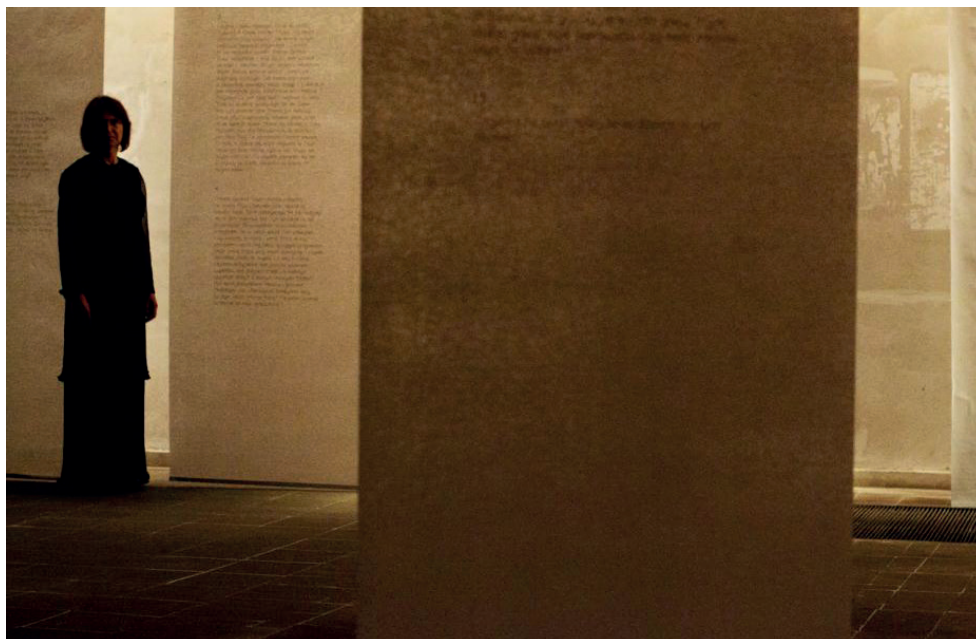
Światła: Wojciech Szroeder

Żyła była sobie kiedyś Medea, która pokochała obcego i pozostawiła swoją ojczyznę... Żyli byli sobie kiedyś Argonauci, którzy pod wodzą Jazona wyruszyli poza granice swojego świata po złote runo... Jest taki starożytny mit, który dzięki nieustannym przemianom i wcieleniom w sztuce, filozofii i literaturze przetrwał do naszych czasów, przechowując starą pamięć o moście ku Innemu i jego zerwaniu.

„Trzy kobiety” to rozpisana na głosy różnych sztuk i zmysłów opowieść o metamorfozach mitu Medei. Spotykają się w niej poeta Owidiusz i malarz Pablo Picasso, wydawca książek Albert Skira i współcześni ludzie pogranicza, szukający spoiwa dla świata rozpadającego się na wielość racji i odrębnych kultur. Opowieść, z towarzyszeniem żywej muzyki, snują trzy kobiety, różne emanacje pierwiastka żeńskiego w świecie kultury patriarchalnej: zakochana żona i matka, emancypantka walcząca o swoje prawa, a także obca – imigrantka i barbarzynka poddana próbie życia wśród innych. A ponieważ mit mówi o zerwanym moście, o zdradzie i pogwałceniu praw gościnności, oblicze kobiety przyjmuje też postać gniewu, szaleństwa i zemsty.

Jednego dnia Biała Synagoga w Sejnach zamienia się w tętniące klezmerską muzyką miejsce. Drugiego dnia antyk splata się w niej ze współczesnością, pod mrocznymi ścianami przemykają trzy kobiety, a za nimi wędruje publiczność, zasłuchana w historię Medei, kobiety o licznych twarzach. Okazuje się, że opowieść o Medei i Argonautach, choć sprzed tysięcy lat, nie jest martwym mitem – ona nieustannie powraca, w najróżniejszych wariantach. W letnie miesiące mierzy się z nią Ośrodek Pogranicza – opowiadając o Medei w różny sposób i pokazując, jak wątki z nią związane, szczególnie na Pograniczu, są na swój sposób aktualne.

[Monika Żmijewska, Wyborcza.pl]

DEBATY O INNOŚCI

Ważnym elementem programu „Opowieści o współistnieniu” były „Debaty o Inności”. Ten cykl spotkań, dyskusji i debat był próbą współczesnego odczytania mitu Medei poprzez konfrontacje z ciągle aktualnymi pytaniami o sztukę współistnienia z innym, ryzyko przekraczania, ale także zacierania granic, o zderzenie tradycyjnych wartości z nowoczesnością i globalizacją, o zagrożoną wspólnotowość i etos dialogu.

Projekt obejmował pięć debat, do udziału w których zaproszeni zostali wybitnymi pisarze, intelektualiści z Polski i świata. Debaty skupione były wokół tematyki związanej z szeroko rozumianą innością, jej obecnością w sztuce, kulturze i życiu społecznym. Debaty przygotowywał i prowadził Krzysztof Czyżewski.

1. PASOLINI: INNOŚĆ – WYOBECOWANIE – BLUŹNIERSTWO

Gość: Jarosław Mikołajewski

Postawa życiowa i twórczość Pasoliniego naznaczone były innością, która czyniła z niego kontestatora mieszczańskiej obyczajowości, duchowego wygnanca kultury Zachodu, zaangażowanego w obronę praw człowieka geja, bliźniego słabszych i genialnego artystę. Lewicowiec w kwestiach społecznych, w twórczo-

ści poszukujący sacrum, krytyk kolonializmu i społeczeństwa konsumpcyjnego, nowatorski eksperymentator, który ocalenie przed katastrofą humanizmu dostrzega w kultywowaniu pamięci kulturowej. W tej debacie Pasolini był przewodnikiem odsłaniającym różne pola inności współczesnego świata, które ciągle wywołują napięcia duchowe i stanowią wyzwanie dla społeczeństw wielokulturowych.

2. ABY WARBURG: SZTUKA, CZYLI OSWAJANIE INNOŚCI

Gość: Katia Mazzucco

Debata o aktualności dziedzictwa myśli niezwyklego historyka sztuki i twórcy słynnej Biblioteki Nauk o Kulturze. Stworzył dzieło po raz pierwszy tak radykalnie interdyscyplinarne, przełamujące monopol „strażników granic” poszczególnych dziedzin wiedzy, które można by uznać za oryginalną realizację „gry szklanych paciorków”, opisaną później w powieści Hermanna Hessego. Dzieło to oparte jest na przekonaniu, że człowiek od wczesnego dzieciństwa spotyka się z innością, która budzi w nim lęk i dlatego nieustannie tworzy sztukę, by nie zamknąć się w autystycznym świecie subiektywnego „ja”, co byłoby destrukcyjne i dla jego osobowości i dla wspólnoty, lecz poznać sztukę „dobrego sąsiedztwa” – tak, jak książki na jednej półce w bibliotece, które zachęcają do lektury kolejnej książki i budzą ciekawość dalszej podróży.

3. MEDEA I MNEMOZYNE. OBECNOŚĆ MITU MEDEI W KOLEKCJI ABY WARBURGA

Gość: Katia Mazzucco

Mit Medei zajmuje ważne miejsce w dziele życia Aby Warburga, legendarnej już kolekcji Atlas Mnemozyne”. Medea jest kobietą obdarzona wiedzą, walczącą o swoje prawa i tą, która – przybywając na Zachód ze swojej odległej kulturowo ojczyzny – zachowuje swoją inność i kontestuje świat, który stara się zatrzeć jej

tożsamość, albo wygnąć ją poza granice swojego miasta/państwa. Pamięć tego mitu i tragicznego doświadczenia z nim związanego pomaga Europejczykom w kolejnych epokach, a zwłaszcza współcześnie zrozumieć, że nie ma autentycznej wspólnoty bez innego, że sztuka budowania mostu międzykulturowego jest sztuką życia.

4. UKRAINA: INNA – SWOJA

Gość: Jurij Andruchowycz

Ukraina to dzisiaj jedna z najbardziej dramatycznych przestrzeni pogranicza w świecie. Toczy się tam wojna, zrywane są mosty, zmieniane są granice. A jednocześnie rewolucyjny Majdan w Kijowie i innych miastach okazał się zrywem solidarności różnych ludzi i grup społecznych, ponad podziałami etnicznymi, językowymi czy religijnymi. Ukraina pozostaje demokratyczna i wielokulturowa, a jej przyszły los w ogromnej mierze zależy od tego na ile uda się odbudować tkankę łączną tego zróżnicowanego kulturowo i podzielonego konfliktami organizmu. Czy podołają temu obywatele Ukrainy? Czy Europa i świat będą potrafili im w tym pomóc? Perspektywa Ukrainy „obcej-swojej” zmienia się w zależności od punktu spojrzenia – inaczej się rysuje z Kijowa, Warszawy, Moskwy, Brukseli czy Waszyngtonu. Trudno jednak nie dostrzec, że zogniskowały się wokół niej jedno z najważniejszych problemów współczesnego świata.

5. INNA, CZYLI O MIŁOŚCI

Gość: Paweł Huelle

Nie ma w tym przypadku, że najstarsza przechowana w naszej pamięci kulturowej opowieść o przekroczeniu limes własnego świata i spotkaniu z innością, czyli mit o Jazonie i Medei, jest opowieścią o miłości. Sztuka dobrego życia jest sztuką kochania. Miłość idzie dalej niż racjonalne myślenie, budzi pytania o lojalność wobec domu rodzinnego czy ojczyzny, o zdradę, o granice gościnności i o to,

jak realnie wcielać w życie przykazanie obecne w różnych religiach i kodeksach etycznych: miłuj bliźniego swego jak siebie samego.

6. WYGNANKA – IMIGRANTKA – SWOJA

Gość: Irena Grudzińska-Gross

Jest taki esej Josifa Brodskiego „Stan zwany wygnaniem...”. Wyśmiewa w nim ludzi, którzy wyjechali z krajów komunistycznych na Zachód i narzekają na swoją sytuację. Ocenia to jako brak poczucia skromności.

Kiedy myślę o tym, przypomina mi się mitologia, w której postaciami mitologicznymi rządzą Bogowie. Jest tam taka niejasna linia między tym, co jest wolną wolą, a tym co się dzieje za sprawą decyzji Bogów. Zastanawiam się nad tym, jak to jest w naszym życiu współczesnym.

Czy jest coś takiego co spełnia tę samą rolę jaką spełniali Bogowie?

W naszym rozumieniu i w naszym myśleniu Bogów zastąpiła Bogini, i jest nią Historia. Tłumaczymy nasze klęski, niepowodzenia, rozmaite decyzje właśnie, tym, że taka była sytuacja historyczna – komunizm, wojna. Kapłanami tej nowej Bogini są historycy.

7. KINO MEDEI – projekcje arcydzieł filmów związanych z mitem Medei:

- „Jazon i Argonauci” reż.. Don Chaffey
- „Medea”, reż. Pier Paolo Pasolini.
- „A Dream of Passion” reż. Jules Dassin

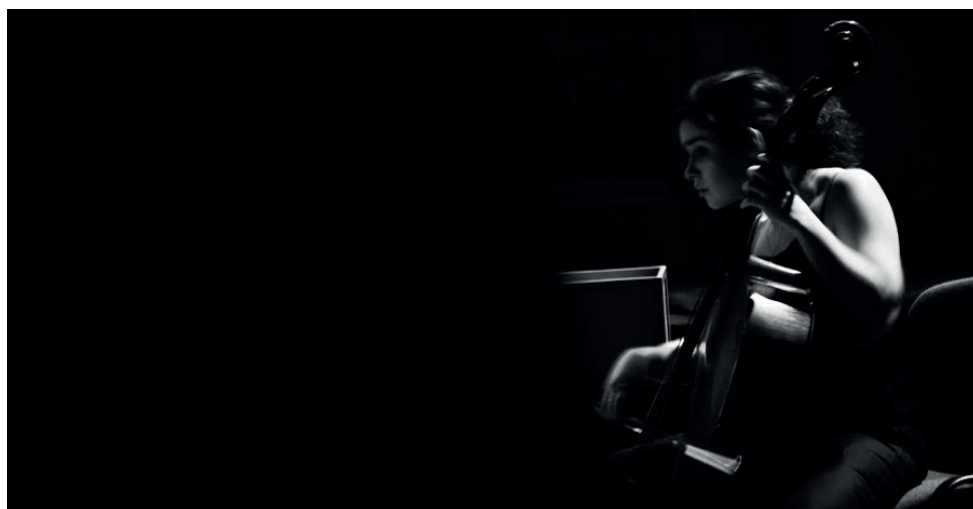

8. CAMERA PRO CLASSICA

- Międzynarodowe Centrum Dialogu w Krasnogrudzie, „Medeaplastikon 2014/ Gossec” – prezentacja multimedialnego projektu Sylwii Wachowskiej i Aleksandra Laskowskiego.

Medeaplastikon to próba opowiedzenia historii Medei poprzez dźwięk i obraz.

Wydarzenie poświęcone było operze François-Josepha Gosseca „Tezeusz” opartej na libretcie Philippe’a Quinault, której nagranie zostanie zaprezentowana w połączeniu z multimedialną opowieścią poprzez obraz.

- Biała Synagoga w Sejnach, koncert muzyki dawnej w wykonaniu zespołu wokально-instrumentalnego „**Gradus ad Parnassum**”.

„Gradus ad Parnassum” rozpoczął swoją działalność w Sejnach, kiedy członkowie tego zespołu, jeszcze jako studenci pierwszych lat uniwersytetu muzycznego, przyjeżdżali rokrocznie do Sejn tworząc nową tradycję letnich koncertów muzyki klasycznej w Białej Synagodze. W programie Georg Friedrich Handel, Antonio Lucio Vivaldi, Nicola Antonio Porpora, Dario Castello, Francesco Geminiani. Punkt centralny koncertu stanowiły dwie arie Medei z Jerzego Fryderyka Haendla „Tesea”.

SYMPOZJON „PAMIĘTANIE MIŁOSZA”

Symposium „Pamiętanie Miłosza” zorganizowany w Międzynarodowym Centrum Dialogu w 14 sierpnia 2014 r., w 10 rocznicę śmierci poety, stanowił kontynuację „Debat o Inności”. Do udziału w konferencji zaproszeni zostali wybitni znawcy twórczości Czesława Miłosza, jego wieloletni współpracownicy, m.in. Ireneusz Kania, Andrzej Franaszek, Anatol Roitman, Barbara Toruńczyk, Piotr Kłoczowski. Wielość perspektyw – literacka („Litewskie konteksty Czesława Miłosza” – Viktorija Daujotytė i Mindaugas Kvietkauskas oraz „Tkanka łączna” Krzysztofa Czyżewskiego) i filmowa („Poezja w obrazach” – Darii Kopiec, Pauliny Majdy, Zbigniewa Czapli, Jakuba Wrońskiego i Stacha Furmańskiego) posłużyła za punkt wyjścia do dyskusji o wartościach, społeczeństwie, emigracji. Konferencja – Symposium „Pamiętanie Miłosza” zgromadziła podczas całodziennych wydarzeń ok. 100 osób. W programie znalazły się prezentacje pracowni Pogranicza, wydarzenia artystyczne i debaty:

MIŁOSZ W DIALOGU MIĘDZYRELIGIJNYM

Gość: Ireneusz Kania

Czy religia, na pograniczach pełnych sporów i wojen na tle wyznaniowym, może pomagać człowiekowi żyć razem z innymi, także innymi w wierze? Patro-
nem tej debaty był Czesław Miłosz, który – zarówno swoją postawą życiową jak i w twórczości – starał się być wierny oraz twórczo kontynuować te tradycje duchowości polskiej i europejskiej, te nurty w chrześcijaństwie, a także w buddyzmie czy ateizmie, które związane są z etosem tolerancji i dialogu, wielokulturowym dziedzictwem i solidarnością z innymi.

MIŁOSZ. TKANKA ŁĄCZNA

Goście: Barbara Toruńczyk, Viktorija Daujotyte, Andrzej Franaszek, Mindaugas Kvietkauskas, Wojciech Ornat

Debata o aktualności myśli Czesława Miłosza, który uważał się za obywatela Wielkiego Księstwa Litewskiego i rodzinnej Europy, był współtwórcą linii paryskiej „Kultury” dążącej do pojednania i współpracy Polaków z ich sąsiadami, czuł się u siebie w domu w kręgu otwartego katolicyzmu spod znaku „aggiornamento” oraz ludzi pogranicza takich jak Stanisław Vincenz, Simone Weil, Albert Camus czy Thomas Merton.

Zrealizowane debaty oraz Sympozjon „Pamiętanie Miłosza”, pozwoliły stworzyć forum wymiany myśli i żywe dyskusje w kluczowych społecznie obszarach. Spotkania nie zamykały się w wyznaczonych odgórnie ramach czasowych, w zależności od zaangażowania uczestników, debaty trwały do wyczerpania tematów. Formuła wydarzeń zapewniała możliwość aktywnego uczestnictwa wszystkich przybyłych: osób reprezentujących środowisko lokalne oraz międzynarodowe, zaproszonych gości, turystów. Debaty każdorazowo zgromadziły od kilkunastu do kilkudziesięciu uczestników. Duże zróżnicowanie uczestników stanowiło dodatkową wartość tych spotkań, umożliwiło konfrontację zróżnicowanych perspektyw, doświadczeń i punktów widzenia.

SEJNEŃSKA SPÓŁDZIELNIA JAZZOWA – ARGONAUCI MUZYKI MIEJSCA

Sejneńska Spółdzielnia Jazzowa – ARGONAUCI MUZYKI MIEJSCA to przede wszystkim program muzyczny o wysokim poziomie artystycznym, mający też wymiar społeczny. Idea wynika z wieloletniej praktyki Pogranicza spotykania edukacji i sztuki. Sejny małe przygraniczne miasteczko z bogatą tradycją i starą kulturą szczególnie są wrażliwe na muzykę i brzmienie. Tutaj, od wielu już lat praktykują swoją sztukę znakomici muzycy i kompozytorzy, tutaj na co dzień brzmią różne języki i tradycje muzyczne. W takiej gamie dźwięków wychowali się znakomici młodzi muzycy wywodzący się z pracy „Pogranicza”, którzy obecnie współtworzą sceny muzyczne poza Sejnami, w centrach kulturalnych i gospodarczych Polski i świata. Zbudowanie wspólnego zespołu kierowanego przez obecnie najciekawszych polskich muzyków sceny improwizowanej opartej na micie wyprawy Argonautów, było dla muzyków sejneńskich dosłownym, symbolicznym i artystycznym „powrotem do domu”. Mít o wyprawie Argonautów po złote runo i małżeństwie Medeji z Jazonem jest źródłowym mitem pogranicza. To najstarsza znana nam opowieść o podróży poza granice własnego świata, międzykulturowym spotkaniu i miłości, która wprowadza inność do własnego domu i to było naczelnym tematem wszystkich kompozycji powstałych podczas projektu.

W ramach programu odbyło się sześć tygodniowych warsztatów muzycznych, z których każdy zakończył się koncertem na scenie Sejneńskiej Spółdzielni Jazzowej w Sejnach. Warsztaty dla młodzieży biorącej udział w programach pracowni muzycznych Pogranicza prowadzili wybitni muzycy tworzący współcześnie nowy wymiar polskiej muzyki improwizowanej.

Program i kalendarz prezentacji:

- 11 lipca Jerzy Rogiewicz i Dj Lenar z Orkiestrą Spółdzielni Jazzowej,
- 18 lipca Piotr Kurek i Hubert Zemler z Orkiestrą Spółdzielni Jazzowej,
- 25 lipca Candelaria Saenz Valiente i Marcin Masecki z Orkiestrą Spółdzielni Jazzowej,
- 1 sierpnia Mikołaj Trzaska i Orkiestra Spółdzielni Jazzowej,
- 8 sierpnia Mikrokolektyw (Kuba Suchar i Artur Majewski) z Orkiestrą Spółdzielni Jazzowej,
- 15 sierpnia Waclaw Zimpel i Orkiestra Spółdzielni Jazzowej.

Każdy z liderów Orkiestry przygotowywał z góry kompozycję i zarys formy prezentacji. Praca prowadzona była w systemie tygodniowym, próby trwały od poniedziałku do piątku, od 10 do 14 i 16 do 20. W piątki o godzinie 20 miała miejsce finałowa prezentacja w formie koncertu. Każdy z uczestników programu dodawał swój wkład do ostatecznego kształtu kompozycji muzycznej i wizualnej. Każdy z koncertów miał inną formę artystyczną, próby i praca przygotowawcza miała miejsce w Sejnach i w przestrzeniach Dworu Krasnogrudzkiego. Koncert prowadzony przez Candelarię SaenzValiente i Marcina Maseckiego miał formę spektaklu plenerowego w przestrzeni parku Dworu Krasnogrudzkiego. Spektakl połączony z koncertem odbył się w godzinach wieczornych na przestrzeni 10 hektarów lasu, brzegu jeziora i łąk. Przygotowano specjalne nagłośnienie, kostiumy i maski (autorstwa Wiesława Szumińskiego) oraz światła.

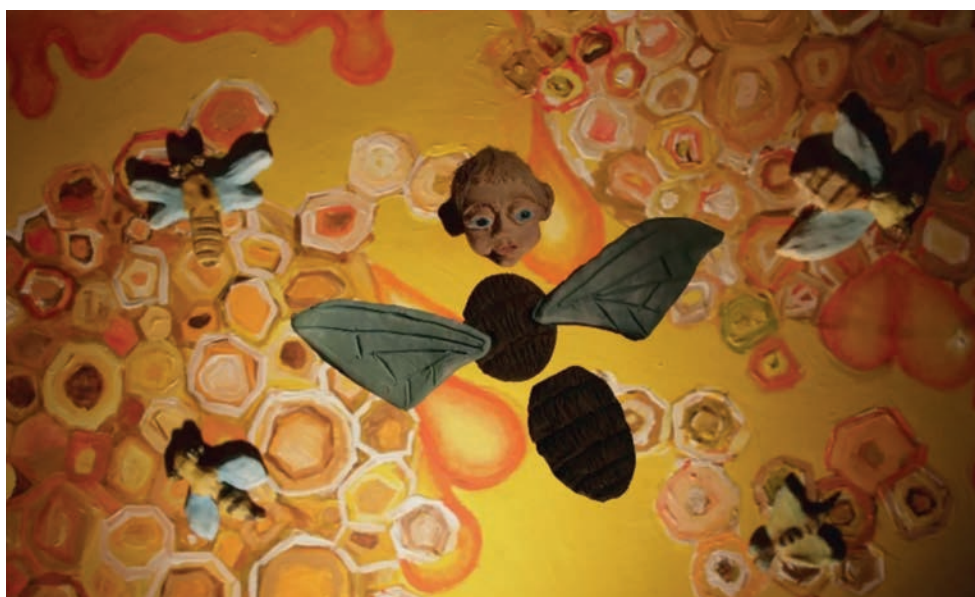
Podczas przygotowywania wszystkich realizacji muzycznych powstała wspólna koncepcja na prezentację (płyta CD z folderem), która reprezentuje całościową ideę programu.

MISTERIA DZIECIŃSTWA – TWORZENIE FILMU ANIMOWANEGO „GUCIO ZACZAROWANY”

Projekt edukacyjno-artystyczny „Gucio zaczarowany” opierał się na nowoczesnym warsztacie multimedialnym. Przebiegał metodą interaktywnych warsztatów artystycznych – warsztatu literackiego, plastycznego, filmowego. Spotykał w pracy twórczej młodych ludzi z regionu Sejneńszczyzny, wywodzących się z różnych środowisk religijnych, narodowościowych, kulturowych. Ich wspólna praca nad dziełem artystycznym zaowocowała filmem animowanym pt „Gucio zaczarowany”. „Gucio zaczarowany” to fantastyczno-przyrodnicza powieść dla dzieci autorstwa Zofii Urbanowskiej, bardzo ważna lektura dzieciństwa dla Czesława Miłosza. Opisuje historię chłopca, który za swoje lenistwo został przez wróżkę ukarany przemianą w muchę. W tej postaci ogląda świat, poznając prawa przyrody. Animatorami była grupa młodych ludzi, która stała się twórcami filmu od początku do końca – studiowanie życia i twórczości Czesława Miłosza, zbieranie materiałów, pisanie scenariusza, projekty plastyczne, scenografia, lalki, animacja filmów. Młodzi pracowali pod opieką wybitnej artystki – Darii Kopiec,

z którą Pogranicze współpracowało przy realizacji 32 filmów animowanych, opowiadających o tradycjach wielokulturowych Sejneńszczyzny (wielokrotnie nagradzanych na festiwalach w Polsce i świecie).

Współrealizatorem projektu był Ośrodek „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów” w Sejnach, który wspomógł realizację filmu na każdym etapie sprzętem, bezpłatnym użyczeniem pracowni artystycznych oraz pomocą wolontariacką w postaci pracowników Ośrodka.

Projekt rozpoczął się wprowadzeniem dzieci i młodzieży w życie i dzieło Czesława Miłosza. Miało to charakter warsztatu literackiego. Wspólne czytanie książki autorstwa Zofii Urbanowskiej pt: „Gucio zaczarowany” przygotowało uczestników do obcowania z Czesławem Miłoszem jako dzieckiem. Warsztat ten poprowadziła Bożena Szroeder, która od wielu lat zajmuje się zbieraniem i dokumentowaniem historii regionu, powiązaniami Rodziny Miłosza z Krasnogrudą.

Kolejny etap to spotkania z rodzicami i dziadkami dzieci, którzy dzielili się zapamiętanymi z dzieciństwa lekturami książkowymi i filmowymi. Spotkania zapisywane były na różnych nośnikach. Uczestnikami kilku takich spotkań z udziałem dziadków byli wszyscy biorący udział w projekcie. Powstały bardzo bogate materiały filmowe, a spotkania miały charakter warsztatu dziennikarskiego. Z zebranych opowieści o książkach i filmach stworzona została „Księga Lektur Rodziców, Dziadków i Dzieci”, która w formie jest rzeźbą składającą się z maleńkich pudełek wypełnionych zapiskami, fiszkami, pamiątkami.

Praca nad filmem rozpoczęła się od przygotowywania projektów ilustracyjnych lalek i poszczególnych elementów scenografii. Warsztat plastyczny realizowany był równolegle z warsztatem filmowym i prowadzony był przez Darię Kopiec, która jest reżyserem filmu. Wszystkie warsztaty odbywały się w systemie weekendowych spotkań (w każdy piątek 2 godz., każda sobota – 5 godz.), a także w czasie wakacji (metodą codziennych warsztatów).

Warsztaty muzyczne i pieśni tradycyjnej prowadzone były przez różnych śpiewaków. Warsztaty pieśni litewskiej prowadzili członkowie chóru współpracującego z Pograniczem. Ponadto udało nam się do projektu pozyskać wybitną śpiewaczkę i mistrzynię śpiewu, założycielkę Fundacji „Muzyka Kresów” Monikę Mamińską, która kilkakrotnie poprowadziła warsztaty pieśni polskich. Warsztaty pieśni polskiej prowadzone były także przez Mariolę Mitros, zbieraczkę pieśni tradycyjnej oraz Julię Charytoniuk – wybitną śpiewaczkę młodego pokolenia, etnografkę, specjalistkę od pieśni podlaskich. Warsztaty pieśni żydowskiej poprowadziła Ola Bilińska, autorka programu „Kotłusanek Żydowskich”. Zajęcia z pieśnią cygańską poprowadziła Bożena Szroeder, która przez wiele lat pracowała w środowisku cygańskim.

Kolejnym etapem projektu było przygotowanie muzyki do filmów oraz ich udźwiękowienie. Ta część pracy odbywała się pod opieką Agaty Chodyry – operatorki dźwięku mającej doświadczenie w udźwiękowianiu animacji, oraz wybitnych

muzyków i kompozytorów – Rafaela Rogińskiego i Mikołaja Trzaska. Mikołaj Trzaska przygotował również muzykę do zwiastunu filmowego, który poprzez kanał youtube rozpowszechniał informację o pracy nad filmem i reklamował sam film.

Projekt zakończony został wydaniem filmu animowanego na nośniku DVD zrealizowanego w nakładzie 1000 egz. Płyta wzbogacona została o dodatkowe materiały – informację o pracy nad filmem, biogramy artystów współpracujących przy filmie, fotografie dokumentujące pracę, ilustracje z poszczególnych etapów pracy, trailer reklamujący film, króciutki reportaż filmowy z pracy, info o współorganizatorach i sponsorach projektu.

W trakcie projektu, młodzi uczestnicy, pod adresem <http://kronikisejnskie.wordpress.com/> prowadzili stronę internetową informującą o zadaniu. O projekcie informowała także strona Fundacji Pogranicza.

Projektem opiekowali się wolontariusze – związani z pracą Pogranicza, adepci wielu programów i projektów. Zajmowali się oni m.in. dokumentacją filmową projektu i przygotowaniem reportażu filmowego, tłumaczeniem z różnych języków, w tym z języka litewskiego, przygotowaniem spotkań z rodzicami i dziadkami, propagowaniem projektu na portalach społecznościowych.

KOLEKCJE BIBLIOTEKI KRASNOGRUDZKIEJ – „KOLEKCJA DZIEDZICTWA DAWNEJ RZECZPOSPOLITEJ – KONTYNUACJA”

Projekt Kolekcje Biblioteki Krasnogrudzkiej – „Kolekcja dziedzictwa dawnej Rzeczypospolitej – kontynuacja” (dalej KDDR) realizowany był w Sejnach i Krasnogrudzie w terminie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 roku. W oparciu o posiadane przez Fundację Pogranicze (FP) zbiory wzbogacono o kolejne materiały cyfrowe specjalistyczną kolekcją tematyczną KDDR (tworzoną od 2011 r.), która zawiera zbiory od końca XIX do końca XX wieku prezentujące historyczne, literackie i kulturowe dziedzictwo obszaru Litwy, Białorusi, Ukrainy i Polski. W skład kolekcji wchodzi książki, czasopisma, dokumenty ikonograficzne (fotografie, ryciny, pocztówki) i materiały audio/video.

W ramach działania wyselekcjonowane z Archiwum FP materiały fotograficzne oraz nagrania audio/video, zdigitalizowano, opracowano merytorycznie i zamieszczono w Internecie.

Cyfryzacji poddano fotografie archiwalne i dokumentalne przedstawiające często już nieistniejące miejsca i ich mieszkańców – w Polsce (70 zdjęć), na Ukrainie (72 zdjęć), na Białorusi (177 zdjęć), w Litwie (45 zdjęć) i materiały audio/video prezentujące opowieści 11 „Przewodników” takich jak: Maurycy Weiss, Alfred Schreyer, Grigorij Kanowicz, Daniel Kac, Henryk Grynberg, Wiktor Winikajtis, Ignacy Dziermejko, Henryk Halkowski, Symcha Keller, Władysław Panas, Teresa Lubkiewicz-Urbanowicz (10h i 40 min. Nagrań), a także materiały audio/video „Losy posłuchane – Białoruś” z podróży do polskich wiosek w okolicy Lidy (9h i 12min. nagrań). Łączna ilość zdigitalizowanych w kolekcjach materiałów wyniosła 364 fotografie (w tym 90 fotografii archiwalnych podanych restauracji i obróbce oraz 274 dokumentacyjnych) oraz 19h i 52min materiałów audio/video. Fotografie poddano obróbce graficznej, a zdjęcia archiwalne dodatkowo restauracji (90 szt.)

Zdigitalizowane materiały wraz z metadanymi wprowadzono do bazy danych i nieodpłatnie udostępniono w Internecie na portalu Fundacji Pogranicze i Ośrodka „Pogranicze sztuk, kultur, narodów” (www.pogranicze.sejny.pl) poprzez Cyfrową

Bibliotekę Pogranicza oraz na stronie Podlaskiej Biblioteki Cyfrowej (stronie www.biaman.pbc.pl).

Wszystkie cyfrowe materiały zostały zabezpieczone i przechowywane są w pracowni digitalizacyjnej Międzynarodowym Centrum Dialogu w Krasnogrudzie. Stworzona kolekcja KDDR stanowi bazę merytoryczno-ikonograficzną do prowadzenia prac badawczo-naukowych, zajęć edukacyjnych, programów wystawienniczych i wydawniczych zarówno dla korzystających z niej odbiorców jaki i dla Fundacji Pogranicza. W celach promocyjnych wydano broszurę informacyjną (1000 szt.) oraz zrealizowano filmiki promocyjne (4 szt.) i przeprowadzono akcję

mailingową pośród partnerów Fundacji Pogranicza w Polsce i Europie m.in. szkół, uniwersytetów, instytucji naukowo-kulturalnych. Projekt zakończono prezentacją cyfrowej „Kolekcji dziedzictwa dawnej Rzeczypospolitej – kontynuacja” na spotkaniu w krasnogrudzkiej kawiarni „Piosenka o Porcelanie” (siedzibie grantobiorcy) 28 grudnia podczas spotkania uczestników prowadzonego przez FP programu Pracowni krasnogrudzkich – całoroczny program edukacyjny zraszający dorosłych mieszkańców regionu.

SZKOŁA POGRANICZA (UKRAINA, BIAŁORUŚ, GRUZJA, POLSKA)

Szkoła Pogranicza to dwuletni, międzynarodowy program kształcący liderów działań integracyjnych w społecznościach wielokulturowych. Uczestnikami programu byli animatorzy kultury, aktywiści społeczni, dziennikarze, artyści, nauczyciele oraz członkowie samorządów lokalnych z krajów Partnerstwa Wschodniego: Białorusi, Ukrainy i Gruzji.

Ta nowoczesna szkoła – warsztat, której celem jest kształcenie nowych kompetencji w kulturze, m.in. w dziedzinach zarządzania, animacji kultury, nowych mediów i dialogu międzykulturowego, jest wyrazem zaangażowania Fundacji Pogranicza w budowanie Partnerstwa Wschodniego jako projektu kulturowego – opartego na długofalowym procesie budowania kapitału społecznego. W 2013 r. podczas szkoły letniej w Międzynarodowym Centrum Dialogu w Krasnogrudzie oraz warsztatów lokalnych w krajach partnerskich uczestnicy zdobyli zarówno wiedzę teoretyczną jak i praktyczne umiejętności – poprzez prezentację konkretnych narzędzi pracy edukacyjnej i społecznej zostali oni zainspirowani do stworzenia projektów własnych prodemokratycznych inicjatyw społecznych, które chcą przeprowadzić w swoich środowiskach lokalnych. W 2014 r. cztery z tych inicjatyw, wyłonione w trybie konkursowym zostały zrealizowane przy wsparciu animatorów z Fundacji Pogranicza oraz ekspertów programu. Były to: Pierwszy Sąsiedzki Festiwal na Podzamczu we Lwowie, Festiwal Pryzba w Białorusi, Dze-stra Talks w Czerniowcach oraz Visual Storytelling: Tbilisi Migrant Stories. Przez cały okres trwania projektu prowadzony był blog: www.borderlandschool.net, na którym na bieżąco ukazywały się informacje o przebiegu realizacji projektów lokalnych i ich rezultatach (redakcja materiałów nadsyłanych przez poszczególnych koordynatorów lokalnych). Blog stanowił również platformę wymiany informacji i doświadczeń oraz narzędzie komunikacji dla uczestników projektu. W ramach dokumentacji działań projektowych powstały również filmy dokumentalne z wydarzeń finałowych każdego z projektów lokalnych (4 filmy), które zawierają rozmowy z realizatorami projektu i uczestnikami a także ilustrują przebieg każdego

z projektów, metody działań i rezultaty. Materiały te wykonał Michał Kasperek, który towarzyszył koordynatorowi i ewaluatorowi podczas wizyt partnerskich w czasie finałowych wydarzeń każdego z projektów lokalnych.

PIERWSZY SĄSIEDZKI FESTIWAL NA PODZAMCZU

Pierwszy sąsiedzki festiwal na Podzamczu zrealizowany przez nieformalną grupę „Iota” to seria działań w przestrzeni miejskiej Lwowa w dzielnicy Podzamcze w okresie kwiecień–wrzesień 2014. Dzielnica ta o bogatej historii jest dzisiaj miejscem peryferyjnym, niedoinwestowanym społecznie i strukturalnie, zamieszkanym przez defaworyzowane środowiska mierzące się z wieloma problemami bytowymi i społecznymi. Działania w ramach festiwalu sąsiedzkiego, otwarte dla szerokiej publiczności, kierowane były przede wszystkim do mieszkańców dzielnicy (bez względu na wiek) a także do wszystkich lwowian zainteresowanych uczestnictwem w wydarzeniach. Mają one na celu integrację społeczności lokalnej w duchu solidarności, wzajemnej pomocy oraz aktywności obywatelskiej a także zainicjowanie trwałej zmiany w percepcji dzielnicy w ogóle. W dłuższej perspektywie, poprzez rozpoczęcie dyskusji o rozwoju Podzamcza, działanie ma zainicjować debatę o warunkach rozwoju demokracji lokalnej na Ukrainie, której istotnym elementem będzie głos społeczności lokalnej. Pierwszy etap inicjatywy (kwiecień –czerwiec) obejmował takie działania jak: spacer z przewodnikiem prezentujące historię i dziedzictwo miejsca oraz spotkania przygotowawcze ze społecznością lokalną. W programie samego festiwalu odbywającego się w sierpniu i wrześniu na centralnym placu Podzamcza znalazły się m.in.: integracyjne warsztaty dla młodzieży i seniorów, projekcje filmowe połączone z dyskusją oraz finałowy wspólnie przygotowany wieczór z muzyką oraz warsztatami prowadzonymi przez mieszkańców dla mieszkańców.

PRYZBA FEST

Festiwal Pryzba był inicjatywą Teatru Kryly Halopa z Brześcia w Białorusi – zdelegalizowanej niezależnej, zaangażowanej społecznie grupy teatralnej. Inicjatywa ta łączyła działania edukacyjne i artystyczne urzeczywistniając postulat społecznego zaangażowania sztuki w procesy integracyjne i edukacyjne w lokalnych społecznościach mające prowadzić do przełamania atomizacji i pasywności obywatelskiej. Festiwal Pryzba organizowany w Zalesiu w dniach

8-10.08.2014 był wydarzeniem na świeżym powietrzu łączącym przedstawienia teatralne, wykłady, projekcje, warsztaty i dyskusje na takie tematy jak ekologia, kultura zaangażowana społecznie i edukacja. Uczestnikami byli białoruscy artyści, działacze społeczni, dziennikarze i intelektualiści, lokalna społeczność z Brześcia i okolic, a także zaproszeni goście i publiczność z innych regionów Białorusi (ok. 150 osób). Istotnym elementem działania była także praca edukacyjna z młodzieżą z okolicznego Wielkiego Sioła na przestrzeni trzech miesięcy poprzedzających festiwal (warsztaty teatru cieni, spotkania w szkole, 3 warsztaty, finałne przedstawienie). Finałem festiwalu było jednodniowe święto wsi Zalesie, gdzie zaprezentowane zostały lokalnej społeczności oraz publiczności festiwalu rezultaty warsztatów z młodzieżą. Festiwal Pryzba był przedsięwzięciem pionierskim w kontekście białoruskim mającym stwarzać nowe standardy i promować alternatywne sposoby zaangażowania społecznego w niezależną kulturę i edukację na Białorusi.

VISUAL STORYTELLING: TBILISI MIGRANT STORIES

Projekt Visual storytelling: Tbilisi migrant stories realizowany był przez gruzińską organizację GeoAir działającą na pograniczu sztuki i działań społecznych. Ten projekt edukacyjno – artystyczny był ich pierwszym doświadczeniem w pracy z młodzieżą. Działania edukacyjne, które miały miejsce w okresie sierpień–

listopad 2014 w Tbilisi dotyczyły problemów nowych wspólnot imigrantów w Gruzji. Celem działań artystyczno-edukacyjnych z młodzieżą było poznanie kultury wybranych wspólnot imigracyjnych i zaangażowanie lokalnej społeczności w edukacyjny, międzykulturowy dialog. W ramach projektu, do udziału w którym zaproszone zostały dzieci w wieku szkolnym, które mieszkają w dzielnicach zróżnicowanych kulturowo, powstało pięć krótkich filmów – montaży fotografii i słowa. Uczestnicy pracowali pod okiem artystów fotografów i antropologów i razem z nimi poznawali historię i tradycję rodzin z sąsiedztwa.

Filmy zaprezentowane zostały publicznie, w ramach większego projektu „Cooking Imaginations: Tbilisi Migrant Stories”, podczas święta miasta – Tbilisoba w dniu 25 października, co zapewniło dostęp do szerokiej publiczności festiwalowej. Specjalnie zaprojektowane pocztówki zawierające ankietę dla publiczności były skutecznym narzędziem angażującym ludzi w rozmowę o prezentowanym materiale i projekcie. Filmy zostały wydane na nośniku CD i stanowią będą materiałem dla dalszej pracy edukacyjnej w tym środowisku.

DZESTRA TALKS

Projekt realizowany w Czerniowcach w okresie kwiecień–listopad to Dzestra Talks. Była to seria wykładów i dyskusji w przestrzeniach publicznych miasta. Wykłady odbywały się w parkach, na placach miejskich i innych pomijanych, niezagospodarowanych przez obywateli przestrzeniach, które nieobecne w świadomości mieszkańców, mają potencjał do tego aby stać się przestrzenią interakcji publicznych i dialogu społecznego. Wykładowcami tego „ulicznego uniwersytetu” byli ludzie, którzy w twórczy i innowacyjny sposób przyczyniają się do aktywizacji społeczeństwa obywatelskiego w Ukrainie poprzez działania w kulturze, edukacji, polityce i gospodarce. Przedstawiciele zarówno sektora państwowego jak i organizacji pozarządowych. Tematy wykładów i dyskusji dotyczyły zarządzania kulturą, praw człowieka, zarządzania mediami, inicjatyw obywatelskich,

społecznie odpowiedzialnego biznesu i edukacji nieformalnej. W ramach projektu odbyło się 9 wykładów, w których każdorazowo uczestniczyło średnio 30 osób. Realizatorami projektu byli młodzi ludzie z Czerniowiec, którzy czują potrzebę zbudowania platformy spotkania i dyskusji w swoim mieście, która przyczyni się do aktywizacji mieszkańców, dostarczy im inspiracji i umożliwi nawiązanie współpracy. Ta wspólna agora stanowiła połączenie alternatywnych form wypoczynku z edukacją nieformalną. Była to propozycja ciekawej, intelektualnej rozrywki, która jednocześnie buduje wspólnotę mieszkańców, wymianę idei i ma szansę stać się początkiem innych projektów obywatelskich. Wszystkie wykłady zostały nagrane i dostępne są na stronie: www.dzestratalks.org

WARSZTATY DLA REALIZATORÓW PROJEKTÓW LOKALNYCH

Warsztaty dla realizatorów projektów lokalnych, które zostały wyłonione w drodze wewnętrznego konkursu na prodemokratyczne inicjatywy społeczne, odbyły się w Międzynarodowym Centrum Dialogu w Krasnogrudzie w dniach 9-12 maja 2014. Wzięli w nich udział koordynatorzy wybranych w trybie konkursowym inicjatyw oraz ich zespoły projektowe – trzy zespoły z Ukrainy, jeden z Białorusi i jeden z Gruzji. Warsztaty prowadzili międzynarodowi eksperci, którzy pełnili również rolę komisji konkursowej: Chris Keulemans, Willemijn Lamp oraz Krzysztof Czyżewski. Praca warsztatowa skupiała się na najważniejszych kwestiach związanych z konkretnymi działaniami projektowymi – działaniach edukacyjnych z młodzieżą, pracy ze społecznością lokalną, zapewnieniu trwałości i kontynuacji działań projektowych oraz kwestiach formalnych i organizacyjnych. Koordynator projektu Weronika Czyżewska-Poncyłjusz poprowadziła warsztaty dotyczące zasad zarządzania i rozliczania projektu oraz jego dokumentacji. Ewaluator projektu Agnieszka Podpora przeprowadziła szkolenie z ewaluacji, które dotyczyło

sensu oraz metod przeprowadzania ewaluacji, a także sposobu wykorzystania jej dla budowania kapitału społecznego wokół projektu oraz gromadzenia kapitału wewnętrznego w organizacji. W czasie warsztatów podpisane zostały umowy partnerskie oraz umowy o współpracy.

WARSZTAT PODSUMOWUJĄCY

Warsztaty podsumowujące odbyły się w dniach 28 listopada – 1 grudnia 2014 w Międzynarodowym Centrum Dialogu w Krasnogrudzie. Było to trzydniowe spotkanie uczestników projektu Szkoła Pogranicza – realizatorów działań lokalnych, partnerów i ekspertów zaangażowanych w przebieg projektu – Willemijn Lamp, Chris Keulemans, Brendan Jackson, Krzysztof Czyżewski. Ten ostatni element dwuletniego programu Szkoły Pogranicza miał na celu głębszą refleksję nad umiejętnościami, które zdobyli uczestnicy, wymianę doświadczeń z realizacji projektów lokalnych i planowanie przyszłych działań. W programie warsztatów znalazły się prezentacje przebiegu i rezultatów realizowanych od kwietnia do listopada działań lokalnych, warsztaty dotyczące perspektywy kontynuacji i rozwoju powstałych inicjatyw, międzynarodowego networkingu oraz spotkanie z Rolandem Zarzyckim na temat ekonomii społecznej. Ważnym elementem programu były otwarte prezentacje i debata „Edukacja dla Partnerstwa [Wschodniego] – współpraca, wymiana doświadczeń, dobre praktyki” w dniu 28 listopada, na którą zaproszeni zostali przedstawiciele organizacji pozarządowych i instytucji państwowych, którzy zainteresowani są współpracą z krajami Partnerstwa Wschodniego oraz przedstawiciele instytucji, które wspierają programy i inicjatywy w tym obszarze. Program dopełniły prezentacje pracowni Pogranicza, które otwarte są na zaangażowanie nowych partnerów w pracę edukacyjną, oraz wieczorne wydarzenia artystyczne.

ATLANTYDA POGRANICZA – TRANSGRANICZNY SZLAK KULTUROWY (LITWA, ROSJA, POLSKA)

„Atlantyda Pogranicza – transgraniczny szlak kulturowy” jest trzyletnim (2013-2015) projektem współpracy transgranicznej pomiędzy partnerami z Polski (Ośrodek „Pogranicze-sztuk, kultur, narodów”, Fundacja Pogranicze), Litwy (Muzeum Regionalne w Kedainiach), Rosja – Obwód Kaliningradzki (Kaliningradzki Związek Pisarzy), którego celem jest stworzenie wspólnego szlaku kulturowego, od Sejny i Krasnogrudy przez Kėdainiai i Czystie Prudy, do Kaliningradu wraz z oznaczeniem miejsc i obiektów, ważnych kulturowo. Rezultatem projektu będzie powstanie opracowanego przez młodzież i ich nauczycieli przewodnika po polsku, litewsku, rosyjsku i angielsku oraz przygotowanie na bazie tego materiału wystawy „Atlantyda Pogranicza”. W projekcie bierze udział młodzież (16 – 18 lat, po ok. 10 osób z każdego uczestniczącego kraju), która została zaangażowana w opracowywanie i tworzenie materiałów do publikacji i wystawy oraz warsztaty artystyczne. Praca z młodzieżą odbywa się w formie różnorodnych warsztatów edukacyjno-artystycznych (warsztat dziedzictwa kulturowego, warsztat fotograficzny, warsztat ceramiczny, warsztat słowa, warsztat poezji, warsztat archeologiczny, warsztat przyrody, warsztat teatralny, warsztat muzyczny, warsztat księgi), mających miejsce w każdym z trzech krajów (Sejny, Kėdainiai, Kaliningrad). Celem warsztatów

jest poznawanie wspólnego dziedzictwa kulturowego regionu oraz krajobrazu kulturowego pogranicza, z którego pochodzą. Zarówno przewodnik jak i wystawa stanowiąc będą materiał pomocniczy dla nauczycieli i przyszłych przewodników po tym szlaku kulturowym z trzech krajów – Litwy, Polski i Rosji.

Program „Atlantyda Pogranicza” pozwala, zarówno młodzieży jak i nauczycielom biorącym udział w tej trzyletniej przygodzie edukacyjno-artystycznej, zdobyć wiedzę o sąsiadach z drugiej strony granicy, o kulturach mniejszości narodowych i wyznaniowych, o tradycjach dialogu i tolerancji pogranicza polsko-litewsko-rosyjskiego. Dla wszystkich uczestników program jest szansą kształcenia, podróży i nawiązywania kontaktów z partnerami z innych krajów, jednocześnie ugruntowując ich tożsamość, związki z regionem i miejscem z którego się wywodzą.

Więcej o projekcie pod adresem:

http://pogranicze.sejny.pl/atlantyda_pogranicza__transgraniczny_szlak_kulturowy,1486.html; www.borderlandatlantis.net

SEJMIK LITERACKI – WARSZTATY TRANSLATORSKIE (LITWA, POLSKA)

Sejmik Literacki – warsztaty translatorskie to spotkanie tłumaczy z Polski i Litwy. W dniach 9-13 października 2014 w Międzynarodowym Centrum Dialogu w Krasnogrodzie odbyło się ono już po raz drugi. Organizatorami spotkania byli Attaché ds. kultury Republiki Litewskiej w RP, Stowarzyszenie Pisarzy Litwy oraz Fundacja Pogranicze i Ośrodek „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów” w Sejnach.

Podczas sejmiku odbyły się liczne warsztaty translatorskie prowadzone przez wybitnych tłumaczy i znawców literatury z Litwy i Polski. Uczestniczyli w nich między innymi Rasa Rimickaitė – Attaché ds. kultury Republiki Litewskiej w RP, Adam Pomorski – Prezes Polskiego PEN-Clubu, goście z Litewskiego Związku Tłumaczy Literatury Pięknej – Irena Aleksaitė, Vladas Braziūnas, Kazys Uscila,

Odbył się także wernisaż wystawy „Poetyckie dokumenty”. Wizualna i poetycka podróż po artystycznych przestrzeniach Litwy XX i XXI wieku oraz wieczór poezji litewskiej z udziałem Eugenijusa Ališanki, Kornelijusa Platelisa, Sigitasa Parulskisa, Antanasa Jonynasa.

LITWA – POLSKA – EUROPA – SĄSIEDZKIE FORUM DIALOGU

Sąsiedzkie Forum Dialogu odbyło się w dniach 3–4 maja 2014 w Białej Synagodze w Sejnach i Międzynarodowym Centrum Dialogu w Krasnogrudzie. Spotkanie poświęcone było tematowi „LITWA – POLSKA – EUROPA”.

Wzajemne polsko-litewskie relacje mają już bardzo bogatą tradycję. To dziedzictwo ważne jest nie tylko dla obu krajów, lecz także dla Europy. Na tym pograniczu powstała wielonarodowa federacja w kształcie unii Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego, stanowiąca istotną część tego dorobku Europy, którego spadkobiercą jest współczesna Unia Europejska. Na tym pograniczu pozostawiły swe piętno także nacjonalizmy, konflikty etniczne i dwudziestowieczne totalitaryzmy. Obecnie znajdujemy się w ważnym momencie dziejowym, w którym na nowo ustanawiamy swoje sąsiedzkie relacje, na nowo odczytujemy karty wspólnej przeszłości i budujemy wspólną Europę. Jakie jest i jakie będzie miejsce współczesnej Litwy i Polski w Europie? Jak współcześnie powinniśmy odczytywać lekcję wspólnej historii? Jak nasze wspólne dziedzictwo może pomóc nam w tworzeniu dobrego i długotrwałego sąsiedztwa? Jak wspólnie powinniśmy realizować europejską politykę sąsiedztwa, zwłaszcza w odniesieniu do Partnerstwa Wschodniego? Jaka jest rola kultury w tym procesie?

W Sąsiedzkim Forum Dialogu udział wzięli humaniści, pisarze i liderzy społeczni z Litwy i Polski. Patronem pierwszego dnia spotkania był Antanas Baranuskas, drugiego dnia obradom patronował Czesław Miłosz. Organizatorami spotkania byli: Konsulat Republiki Litewskiej w Sejnach, Fundacja Pogranicze, Ośrodek „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów” w Sejnach, Instytut Wielkiego Księstwa Litewskiego w Kownie. W program znalazły się m.in.:

- Koncert Gediminasa Dalinkevičiusa i Simonasa Bušma, którzy wykonali kompozycje Niccolò Paganiniego.
- Wernisaż wystawy wileńskiego artysty malarza Aloyzasa Stasiulevičiusa „Wilno: między sacrum i profanum”

- Debata: Idee Antanasa Baranauskasa po 100 latach, w której uczestniczyli: Egidijus Aleksandravičius (Kowno), Krzysztof Buchowski (Białystok), Krzysztof Czyżewski (Sejny), Rimantas Miknys (Wilnius), Dariusz Szpoper (Gdańsk).
- Spotkanie wokół książki Egidijusa Aleksandravičiusa „Szlak wieszczą”
- Wręczenie nagrody im. Juliusza Bardacha powołanej przez Instytut Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Kapituła Nagrody: Prof. Egidijus Aleksandravičius (Kaunas), Prof. Algirdas Avižienis (Kaunas), Prof. Krzysztof Buchowski (Białystok), Krzysztof Czyżewski (Sejny), Przemysław Dąbrowski (Gdańsk), Prof. Jan Jurkiewicz (Poznań), Rūstis Kamuntavičius (Kowno), Andrej Kazakievič (Mińsk), Jacek Jan Komar (Litwa), Tomasz Kopoczyński (Gdańsk), Prof. Antanas Kulakauskas (Kaunas), Jan Malicki (Warszawa), Andrzej Puksztó (Kowno), Ales‘ Smaliančuk (Grodno), Prof. Dariusz Szpoper (Gdańsk).

Nominowani: Barbara Czajka-Pawełko, Uładzimir Fedarau, Mykoła Genyk, Jauhien Glinski, Olya Kotowska, Sergej Morozov, Alena Padalinskaya, Mikołaj Tarkowski.

Nagrodę otrzymał Mikołaj Tarkowski, za swoją pracę podejmującą temat adwokatów wileńskich.

- Wystawa „Afisze getta wileńskiego” w Domu Pogranicza w Sejnach
- Spotkanie wokół książki Leszka Szarugi „Palimpsest Międzymorza”.

GOŚCINNOŚĆ KRASNOGRUDY

Międzynarodowe Centrum Dialogu czerpiąc z bogatego kulturowego, historycznego i przyrodniczego dziedzictwa miejsca, przedstawia szeroką i różnorodną ofertę edukacyjno-artystyczną na zewnątrz.

Centrum przez cały rok przyjmuje turystów indywidualnych, szkolne grupy, przedszkola, uczestników Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Współorganizowane są tu seminaria studenckie, konferencje, plenery artystyczne oraz różnorodne warsztaty.

Praca w Krasnogrudzie realizowana jest w oparciu o dwie główne ścieżki działań merytorycznych, jedną tematycznie odnoszącą się do popularyzacji idei sąsiedztwa na obszarze pogranicza polsko-litewskiego oraz drugą dedykowaną sylwetce i dziełu Czesława Miłosza. Programy zakorzenione w tradycjach historycznych Wielkiego Księstwa Litewskiego oraz jego wielokulturowego dziedzictwa.

Bogaty program zajęć realizowany jest przy użyciu różnorodnych narzędzi edukacyjnych:

- wystawa we dworze „Szukanie Ojczyzny. Świadczenia i Proroctwa Czesława Miłosza” będąca opowieścią o poecie, poezji i jego długiej drodze życia,
- zajęcia warsztatowe: „Księga Dworu” o znaczeniu dworów w kulturze dawnej Rzeczypospolitej; warsztaty teatralne i literackie „Miłosz – podróżnik”; „Warsztat Kartografa” zajęcia plastyczne nad tworzeniem mapy życia i podróży Czesława Miłosza; „Gucio Zaczarowany” warsztaty przybliżające świat przyrody prowadzone w oparciu o lektury dzieciństwa Czesława Miłosza; „Sąsiedzi krasnogrudzkiego dworu” – opowieść o mniejszościach narodowych i religijnych zamieszkujących tutejsze pogranicze, Litwinach, Romach, Staroobrzędowcach i Żydach.

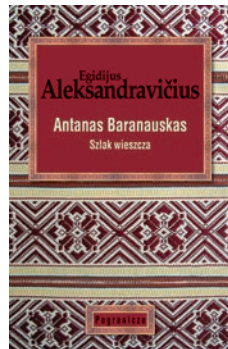

PROGRAM WYDAWNICZY

W 2014 roku nakładem wydawnictwa Pogranicze ukazały się następujące pozycje:

EGIDIJUS ALEKSANDRAVIČIUS „SZLAK WIESZCZA”

współwydanie: Fundacja Pogranicze i Ośrodek „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów”

Książka na stulecie śmierci Antoniego Baranowskiego (rok 2002) była pisana po litewsku, ale przede wszystkim z myślą o polskim czytelniku. Taki był zamiar i tak to zostało ustalone z wydawcą. Jednak wersja litewskojęzyczna ukazała się w miarę szybko, a polski przekład przeciągał się z różnych powodów. Minione lata przyniosły wiele argumentów i dowodów, że w wizjach poetyckich Antoniego Baranowskiego i jego kaznodziejskim zapale była próba połączenia punktów, które i po stu dziesięciu latach wydają się nie do połączenia. Nie wiemy jak widział przyszłość swoich owieczek biskup, jednak na pewno nie mógł on sobie wyobrazić, że w odrodzonej Litwie, na wschód od Wilna, i po stuleciu będzie problem z porozumiewaniem się po litewsku. Ideały wielojęzycznego społeczeństwa upadały nie raz, a trwające przez ostatnie trzy lata spory polityczne wokół obu narodów, obu republik, integralności, życia codziennego i bezpieczeństwa mniejszości narodowych niejednokrotnie przypominały spacer po drodze wyłożonej rozbitym szkłem.

(...) Ten szkic do monografii Antoniego Baranowskiego powstał z chęci odpowiadania na żywotną potrzebę współczesnych Polaków i Litwinów, aby weryfikować narodowe hagiografie, przywracać wieloznaczność bohaterskim czynom, nie patrzeć na wspólną przeszłość dwu narodów z jednej tylko perspektywy, szukać interpretacji, które pozwolą właściwie skierować światła rampy i z większą tolerancją traktować osoby jakby z rodziny. Wykorzystując prace dotychczasowych biografów Antoniego Baranowskiego, artykuły, jakie ukazały się w periodykach, i zespoły dokumentów dotyczących biskupa, przechowywane w archiwach, starałem się oszczędną kreską naszkicować drogę życiową tego obdarzonego licznymi talentami człowieka

wzniosłych uczuć i kontrowersyjnych koncepcji. W tytule – Szlak wieszczka (Giesmininko kelias) – zawarłem istotę całego zamysłu. Staram się pokazać, z jakim bagażem przybywał biskup Antoni Baranowski do katedry w Sejnach, jakie były jego marzenia i plany oraz co można wywnioskować z jego czynów.

[Fragment z „Przedmowy”]

DŽEVAD KARAHASAN „DONIESIENIA Z KRAINY CIEMNOŚCI”

współwydanie: Fundacja Pogranicze i Ośrodek „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów”

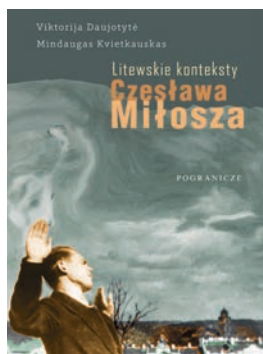
W setną rocznicę wybuchu pierwszej wojny światowej Dževad Karahasan przypomina o Bośni, kraju, w którym jak w soczewce skupia się europejska historia minionego stulecia, wieku zamkniętego klamrą dwóch sarajewskich mostów: Łacińskiego, przy którym Gavrilo Princip w 1914 roku dokonał zamachu na arcyksięcia Ferdynanda, oraz mostu Vrbanja, będącego świadkiem zabójstwa Suady Dilberović i Olgi Sučić – pierwszych ofiar ostatniej wojny.

Doniesienia z krainy ciemności to także wyprawa w głąb dziejów, od wieku dwudziestego, przez dziewiętnasty, aż do ósmego i dalej, w mit. W literackiej i ustnej tradycji południowych Słowian istnieje bowiem kraina ciemności, tamni vilajet. To miejsce tajemnicze, wywierające niezatarte wrażenie na każdym, kto trafi tam podczas życiowej wędrówki. Dževad Karahasan mierzy się z bośniackim kontekstem toposu mrocznego wilajetu, równocześnie szukając w nim odpowiedzi na uniwersalne pytania współczesnego świata, oraz podejmuje dialog, zapoczątkowany słynnym Listem z 1920 roku Ivo Andrića, na temat sensu dziejów i mentalności mieszkańców tej części Europy, który od końca drugiej wojny światowej wiodą bośniaccy intelektualiści, a który swoje apogeum osiągnął w czasie ostatniego konfliktu na Bałkanach.

Miłosz Waligórski

VIKTORIJA DAUJOTYTĖ, MINDAUGAS KVIETKAUSKAS

„LITEWSKIE KONTEKSTY CZESŁAWA MIŁOSZA”

Uczucie to już kilkanaście lat temu wyraził Donatas Sauka, gdy mówił o ideologicznej anemii, która dopadła i nas, i nową litewską emigrację. „A darem losu, paradoksalnie, jedynym – i to jeszcze takiej miary – intelektualistą, w którego przeżyciach i przemyśleniach, w poezji i eseistyce stale funkcjonują litewski krajobraz, historia i kultura, jest Czesław Miłosz. Począwszy od Doliny Issy. W jego poezji, zwłaszcza w utworach o tak wyjątkowej

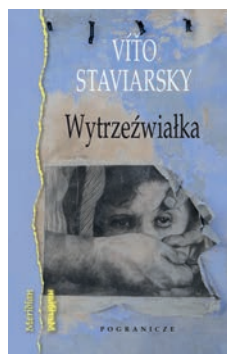

konstrukcji, jak tom Gdzie wschodzi słońce i kędy zapada, bezpośrednio lub niebezpośrednio we wszystkich zbiorach esejów, zaczynając od Zniewolonego umysłu aż po ostatnie książki, motywy litewskie pełnią rozmaite funkcje – dodają autobiograficznego autentyzmu, etnograficznego kolorytu, archetypowego charakteru, a może nawet, powiedzielibyśmy, wielokulturowej perspektywy. W duchowej ojczyźnie poety zawsze znajdzie swoje miejsce »legenda o Litwie jako mateczniku staroświeckich cnót«. Pielęgnowując tę legendę, nie kto inny jak Miłosz zasłużył się Litwie nie mniej niż W. Yeats czy J. Joyce swojej ojczyźnie Irlandii”.

Donatas Sauka, Ideologija, kultūra ir absurdo karuzele

VÍŤO STAVIARSKY „WYTRZEŻWIAŁKA”

współwydanie: Fundacja Pogranicze i Ośrodek „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów”

Vít’o Staviarsky, zawsze z wrodzoną sobie dyskretną empatią, ale i z wybornym poczuciem groteski opisuje w tej książce w prosty i jakby paradokumentalny sposób losy na ogół „trzecioligowych” prowincjonalnych bohaterów: Cyganów, alkoholików, drobnych przestępców, wszelkiego rodzaju nieudaczników, bądź osób nie całkiem zdrowych psychicznie. Albo ich matek i żon... Słowem – interesują go zwłaszcza ci, którym się nie powiodło.

Akcja większości opowiadań i minipowieści Staviarskiego (dłuższych form nie uprawia) toczy się we wschodniej Słowacji i okolicach Preszowa.

Jacek Bukowski

„ZUZANNA GINCZANKA. WIERSZE ZEBRANE”

OPRACOWANIE IZOLDA KIEC

współwydanie: Fundacja Pogranicze i Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Pierwsza edycja poezji zebranych Ginczanki obejmuje całość zachowanej spuścizny literackiej Autorki, w tym niepublikowane dotąd juvenilia z początku lat trzydziestych ubiegłego wieku, pochodzące z gimnazjalnego równieńskiego pisma „Echa Szkolne”. Uzupełnieniem tomu są wiersze o Ginczance, wśród nich pełna prezentacja cyklu Józefa Łobodowskiego Pamięci Sulamity (1987).

„Centaurzy przecwałowały. Idę ich śladem.
Odgaduję, któredy mknęły ich kopyta.
Gwiazdy ponad Wołyniem są mgliste i blade.
Dlaczego jest im tak smutno – nie pytaj.
Te zwrotki na grób bezimienny kładę,
noc od Wołynia odchodzi.
Już znowu świta”.

(J. Łobodowski, *O Centaurach*)

Zuzanna Ginczanka (1917-1944) – legenda warszawskiej cyganerii dwudziestolecia międzywojennego; poetka żydowskiego pochodzenia, wychowana w Równem Wołyńskim, od połowy lat trzydziestych związana z artystycznym środowiskiem stolicy: podopieczna Tuwima, uczestniczka spotkań kompanii Gombrowicza; autorka tomiku *O Centaurach* i satyr zamieszczanych w „Szpilkach”. W czasie drugiej wojny światowej zmuszona do ucieczki przed prześladowcami, zadunucjonowana przez sąsiadów – zginęła rozstrzelana w Krakowie.

„Ścierają się rym o rym ostrzone wiersze ze szczękiem
– nie ufaj ścisłym rozmysłom, by żaden cię nie opętał,
– nie ufaj palcom jak ślepcy,
ni oczom jak sowy bezrękie –
oto głoszę namiętność i mądrość
ciasno w pasie zrośnięte
jak centaur. – ”

(Z. Ginczanka, *O Centaurach*)

REBECCA KOBRIN „ŻYDOWSKI BIAŁYSTOK I JEGO DIASPORA”

współwydanie: Fundacja Pogranicze i Białostocki Ośrodek Kultury

Książka *Żydowski Białystok i jego diaspora* jest znakomitą przykładową historią globalnej, której centrum znajduje się w Białymstoku. Żydzi, emigrując z tego miasta nie utracili swojej tożsamości, co więcej – zachowali pewien wzór żydowskości, który przetrwał w najrozmaitszych zakątkach świata. Bez nostalgii, ale z empatią Rebecca Kobrin rekonstruuje ważną i arcyciekawą kartę historii Białegostoku. Cieszy ogromnie fakt polskiej edycji tej pracy, tym bardziej, że ukazuje się ona tam, gdzie najbardziej powinna być czytana – jako wspólna inicjatywa Białostockiego Ośrodka Kultury i sejneńskiej oficyny „Pogranicze”.

Timothy Snyder

NAGRODY

NAGRODA DANA DAVIDA

Krzysztof Czyżewski znalazł się w gronie tegorocznych laureatów prestiżowej Nagrody Dana Davida, przyznawanej przez Fundację Dana Davida działającą przy uniwersytecie w Tel Awiwie. Nagroda Dana Davida to jedno z najważniejszych w świecie wyróżnień za wybitne osiągnięcia w nauce, sztuce i działalności społecznej. Przyznawana jest w trzech dziedzinach: Przeszłość, Teraźniejszość i Przyszłość. W 2014 roku tematem przewodnim nagrody była „Pamięć”, a w poszczególnych dziedzinach: „Historia i Pamięć” (Przeszłość), „Walka z utratą pamięci” (Teraźniejszość) i „Sztuczna inteligencja” (Przyszłość).

Krzysztof Czyżewski otrzymał nagrodę w dziedzinie „Przeszłość”, wspólnie ze światowej sławy historykami, Pierrem Nora i Saulem Friedlanderem. W uzasadnieniu nagrody napisano: „Czyżewski, pisarz, zaangażowany intelektualista i działacz społeczny, poświęcił się pracy nad włączeniem polskiej pamięci w tworzenie silnego społeczeństwa obywatelskiego we współczesnym świecie, zdolnego

zglebić skomplikowaną przeszłość i połączyć ją z budowaniem teraźniejszości i fundamentów przyszłości”.

Wcześniej laureatami nagrody byli m.in. Peter Brook, Margaret Atwood, Yo-Yo Ma, Jacques Le Goff, Amoz Oz, Bracia Coen, Amitav Ghosh, Monica Gonzalez i Adam Michnik.

Ceremonia wręczenia Nagrody Dana Davida 2014 odbyła się 18 maja w The Miriam and Adolfo Smolarz Auditorium na Uniwersytecie w Tel Awiwie. Wśród mówców, którzy pojawili się na ceremonii był m.in. prof. Joseph Klafter, Przewodniczący Komisji The Dan David Prize i rektor Uniwersytetu w Tel Awiwie, prof. Ruth Arnon, Przewodnicząca Izraelskiej Akademii Nauk oraz Ariel David, syn fundatora nagrody, zmarłego przed trzema laty Dana Davida.

Następnego dnia laureaci Dan David Prize wzięli udział w Sympozjum w ramach, którego zwycięzcy w kategorii Historia i Pamięć – Prof. Saul Friedlander, Pierre Nora oraz Krzysztof Czyżewski odbyli wspólną dyskusję zatytułowaną: Historia i Pamięć: pomiędzy osobistym doświadczeniem a sferą publiczną (History and Memory: between the personal and the public).

W ramach obchodów związanych z przyznaniem nagrody Krzysztof Czyżewski wygłosił kilka wykładów i odbył wiele spotkań z przedstawicielami środowisk akademickich i kulturalnych w Izraelu. W dniu 20 maja wygłosił na Uniwersytecie w Tel Awiwie wykład, pt. „Teatr – zapomniana sztuka spotkania z Innym” (Theatre: A Forgotten Art of Bridging the Other) adresowany do studentów i wykładowców, po którym miała miejsce bardzo interesująca dyskusja z ich udziałem.

FILMOWA KOLEKCJA BAJEK

- „O cudzie w Noc Kupały” z nominacją do nagrody głównej na kanadyjskim festiwalu The Muskoka Independent Film Festival,
- „O cudach w noc kupały” i „O rosnących kamieniach” z „Filmowej Kolekcji Bajek – Opowieści Krasnogrudzkie” z nominacją do nagrody głównej na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Chicago – „Chicago International Children’s Film Festival”;
- Filmy „O powstaniu Ziemi”, „O rosnących kamieniach”, „O człowieku i jego diabelskim wspólniku” z nominacją na estońskim Matsalu Int’l Nature Film Festival (MAFF);
- Film „O człowieku i jego diabelskim wspólniku”, pochodzący z IV Kolekcji Bajek, został nagrodzony na Ogólnopolskim Przeglądzie Filmów Animowanych Tworzonych przez Dzieci „Oko Kalejdoskopu” w kategorii „Filmy kilku autorów, które powstały pod opieką profesjonalistów”;
- Film z Krasnogrudzkiej Kolekcji Filmowej „O człowieku i jego diabelskim wspólniku” z nagrodą główną na Międzynarodowym Festiwalu Filmów Animowanych Dzieci i Młodzieży w Słowenii, 24–26 października 2014;
- 4 Filmy z „Opowieściami krasnogrudzkimi” z nominacją w konkursie głównym na Międzynarodowym Festiwalu Filmów Animowanych Dzieci i Młodzieży w Słowenii, 24–26 października 2014;
- Opowieści krasnogrudzkie z nominacją do nagrody konkursu głównego na FFFILM PPROJECT FARCUME: Festival de Curtas-Metragens de Faro w Portugalii;

- 2014 – Nagroda „Złota Praska Klisza” w kategorii „Wideoclip i animacja” – 7. Praski Festiwal Filmów Młodzieżowych, Warszawa, Polska dla filmu „KRAWIEC”;
- 2014 – Nagroda „Złota Praska Klisza” w kategorii „Wideoclip i animacja” – 7. Praski Festiwal Filmów Młodzieżowych, Warszawa, Polska dla filmu „STRACHY”.

RAPORT FINANSOWY

Bilans

AKTYWA

+/- Poz.	Nazwa pozycji	Na koniec 2014-12	Na koniec ub. roku 2013-12-31
- A	Aktywa trwałe	6206307,71	6401904,42
- I	Wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
1	Koszty zakończonych prac rozwojowych	0,00	0,00
2	Wartość firmy	0,00	0,00
3	Inne wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
4	Zaliczki na wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
- II	Rzeczowe aktywa trwałe	6206307,71	6401904,42
- 1	Środki trwałe	6206307,71	6401904,42
a)	grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	0,00	0,00
b)	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	6051184,39	6229570,39
c)	urządzenia techniczne i maszyny	50170,80	66881,47
d)	środki transportu	0,00	0,00
e)	inne środki trwałe	104952,52	105452,56
2	Środki trwałe w budowie	0,00	0,00
3	Zaliczki na środki trwałe w budowie	0,00	0,00
- III	Należności długoterminowe	0,00	0,00
1	Od jednostek powiązanych	0,00	0,00
2	Od pozostałych jednostek	0,00	0,00
- IV	Inwestycje długoterminowe	0,00	0,00
1	Nieruchomości	0,00	0,00
2	Wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
3	Długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
a)	w jednostkach powiązanych	0,00	0,00
- (1)	udziały lub akcje	0,00	0,00
- (2)	inne papiery wartościowe	0,00	0,00
- (3)	udzielone pożyczki	0,00	0,00
- (4)	inne długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
b)	w pozostałych jednostkach	0,00	0,00
- (1)	udziały lub akcje	0,00	0,00
- (2)	inne papiery wartościowe	0,00	0,00
- (3)	udzielone pożyczki	0,00	0,00
- (4)	inne długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
4	Inne inwestycje długoterminowe	0,00	0,00
- V	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00
1	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0,00	0,00
2	Inne rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00
- B	Aktywa obrotowe	718086,32	661183,80
- I	Zapasy	621614,48	622938,95
1	Materiały	0,00	0,00
2	Półprodukty i produkty w toku	49031,74	51716,24
3	Produkty gotowe	572195,99	570815,71
4	Towary	386,75	407,00
5	Zaliczki na dostawy	0,00	0,00
- II	Należności krótkoterminowe	53988,31	31742,80
- 1	Należności od jednostek powiązanych	0,00	0,00
a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	0,00	0,00
- (1)	do 12 miesięcy	0,00	0,00
- (2)	powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
b)	inne	0,00	0,00

-	2	Należności od pozostałych jednostek	53988,31	31742,80
-	a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	40788,31	14433,37
	- (1)	do 12 miesięcy	40788,31	14433,37
	- (2)	powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
	b)	z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych	0,00	0,00
	c)	inne	13200,00	17309,43
	d)	dochodzone na drodze sądowej	0,00	0,00
-	III	Inwestycje krótkoterminowe	38340,77	2359,29
-	1	Krótkoterminowe aktywa finansowe	38340,77	2359,29
-	a)	w jednostkach powiązanych	0,00	0,00
	- (1)	udziały lub akcje	0,00	0,00
	- (2)	inne papiery wartościowe	0,00	0,00
	- (3)	udzielone pożyczki	0,00	0,00
	- (4)	inne krótkoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
-	b)	w pozostałych jednostkach	0,00	0,00
	- (1)	udziały lub akcje	0,00	0,00
	- (2)	inne papiery wartościowe	0,00	0,00
	- (3)	udzielone pożyczki	0,00	0,00
	- (4)	inne krótkoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
-	c)	środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	38340,77	2359,29
	- (1)	środki pieniężne w kasie i na rachunkach	38340,77	2359,29
	- (2)	inne środki pieniężne	0,00	0,00
	- (3)	inne aktywa pieniężne	0,00	0,00
	2	Inne inwestycje krótkoterminowe	0,00	0,00
	IV	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	4142,76	4142,76
	Suma		6924394,03	7063088,22

FUNDACJA POGRANICZE

16-500 Sejny, ul. Piłsudskiego 37

tel./fax (48-87) 565-03-69

PASYWA

+/- Poz.	Nazwa pozycji	Na koniec 2014-12	Na koniec ub. roku 2013-12-31
- A	Kapitał (fundusz) własny	857561,14	394839,93
I	Fundusz statutowy	394839,93	419595,62
II	Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	0,00	0,00
III	Udziały (akcje) własne (wielkość ujemna)	0,00	0,00
IV	Kapitał (fundusz) zapasowy	0,00	0,00
V	Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	0,00	0,00
VI	Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	0,00	0,00
VII	Zysk (strata) z lat ubiegłych	0,00	0,00
VIII	Zysk (strata) netto	462721,21	-24755,69
IX	Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	0,00	0,00
- B	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	6066832,89	6668248,29
- I	Rezerwy na zobowiązania	0,00	0,00
1	Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0,00	0,00
2	Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	0,00	0,00
	-(1) długoterminowa	0,00	0,00
	-(2) krótkoterminowa	0,00	0,00
3	Pozostałe rezerwy	0,00	0,00
	-(1) długoterminowe	0,00	0,00
	-(2) krótkoterminowe	0,00	0,00
- II	Zobowiązania długoterminowe	374000,00	614000,00
1	Wobec jednostek powiązanych	0,00	0,00
2	Wobec pozostałych jednostek	374000,00	614000,00
	a) kredyty i pożyczki	374000,00	614000,00
	b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00
	c) inne zobowiązania finansowe	0,00	0,00
	d) inne	0,00	0,00
- III	Zobowiązania krótkoterminowe	345942,05	555269,52
1	Wobec jednostek powiązanych	0,00	0,00
a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	0,00	0,00
	-(1) do 12 miesięcy	0,00	0,00
	-(2) powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
b)	inne	0,00	0,00
2	Wobec pozostałych jednostek	345942,05	555269,52
	a) kredyty i pożyczki	273000,00	373000,00
	b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00
	c) inne zobowiązania finansowe	0,00	0,00
	d) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	64129,03	138601,39
	-(1) do 12 miesięcy	64129,03	138601,39
	-(2) powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
	e) zaliczki otrzymane na dostawy	0,00	0,00
	f) zobowiązania wekslowe	0,00	0,00
	g) z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń	2937,02	14755,51
	h) z tytułu wynagrodzeń	5876,00	14931,00
	i) inne	0,00	13981,62
3	Fundusze specjalne	0,00	0,00
- IV	Rozliczenia międzyokresowe	5346890,84	5498978,77
1	Ujemna wartość firmy	0,00	0,00
2	Inne rozliczenia międzyokresowe	5346890,84	5498978,77
	-(1) długoterminowe	5179373,37	5340354,99
	-(2) krótkoterminowe	167517,47	158623,78
Suma		6924394,03	7063088,22

Krzysztof Czyżewski

PREZES

CZŁONEK ZARZĄDU

Bożena Szroeder

Małgorzata Sporek-Czyżewska

CZŁONEK ZARZĄDU

CZŁONEK ZARZĄDU

Wojciech Szroeder

GŁÓWNA KSIĘGOWA

Agata Milewska

27.03.2015r.

Jednostronny rachunek zysków i strat z uwzględnieniem bufora

Rachunek zysków i strat (wariant kalkulacyjny)

+/-	Poz.	Nazwa pozycji	Na koniec 2014-12	Rok ubiegły
-	A	Przychody z działalności statutowej:	1.361.715,83	1.391.637,10
	I	Składki brutto określone statutem	0,00	0,00
	II	Inne przychody określone statutem (działalność nieodpłatna)	1.116.366,24	1.157.495,94
	III	Inne przychody określone statutem (działalność odpłatna)	245.349,59	234.141,16
	IV	Przychody działalności gospodarczej	0,00	0,00
-	B	Koszty realizacji zadań statutowych:	971.914,22	1.455.737,21
	I	Koszty realizacji zadań statutowych (działalność nieodpłatna)	665.375,33	1.213.307,66
	II	Koszty realizacji zadań statutowych (działalność odpłatna)	305.965,72	242.429,55
	III	Koszty produkcji książek (działalność odpłatna)	573,17	0,00
	IV	Koszty działalności gospodarczej	0,00	0,00
	C	Zysk (strata) brutto z działalności statutowej (A-B)	389.801,61	-64.100,11
-	D	Koszty administracyjne:	16.654,88	19.527,38
	I	Materiały i emergia	247,36	114,46
	II	Poczta i telekomunikacja	0,00	165,03
	III	Usługi obce	4.078,97	8.113,99
	IV	Czynsze i dzierżawy	0,00	0,00
	V	Wynagrodzenia z narzutami	3.357,96	3.472,25
	VI	Podróże służbowe	5,94	0,00
	VII	Pozostałe koszty	1.758,43	942,94
	VIII	Amortyzacja	7.206,22	6.718,71
	E	Pozostałe przychody:	186.785,58	177.614,15
	F	Pozostałe koszty:	204,30	427,20
	G	Przychody finansowe:	27.344,64	3,46
	H	Koszty finansowe:	124.219,44	118.318,61
	I	Zysk (strata) brutto na całokształcie działalności (C-D+E-F+G-H)	462.853,21	-24.755,69
-	J	Zyski i straty nadzwyczajne:	0,00	0,00
	I	Zyski nadzwyczajne	0,00	0,00
	II	Straty nadzwyczajne	0,00	0,00
	K	Wynik finansowy ogółem (I+J)	462.853,21	-24.755,69
	L	Podatek dochodowy	132,00	0,00
	M	Zysk (strata) netto (K-L)	462.721,21	-24.755,69

GŁÓWNA KSIĘGOWA

Agata Milewska
Agata Milewska

FUNDACJA POGRANICZE
16-500 Sejny, ul. Piłsudskiego 37
tel./fax (48-87) 665-03-69

Krzysztof Czyżewski

PREZES

Małgorzata Sporek-Czyżewska

CZŁONEK ZARZĄDU

CZŁONEK ZARZĄDU

Bożena Szroeder

CZŁONEK ZARZĄDU

Wojciech Szroeder

INFORMACJA DODATKOWA
DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

ZA 2014 r.

Fundacja nie prowadzi działalności gospodarczej. W tym stanie ewidencja prowadzona jest na podstawie wytycznych zawartych w:

- rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek nie prowadzących działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 137 z 2001 r., poz. 1539)

- ustawie o rachunkowości (zwaną dalej ustawą) z dn. 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 1994 r. Nr 121, poz. 591 z późniejszymi zmianami).

I. Stosowane metody wyceny aktywów i pasywów

Strukturalnie majątek Fundacji ukształtował się: majątek trwały 89,63 %, a majątek obrotowy 10,37 % wartości bilansowej. Wykazane w bilansie środki trwałe uwzględniają dotychczasowe ich umorzenie.

Środki te amortyzowane są według metody liniowej przy zastosowaniu stawek zawartych w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. (z późniejszymi zmianami) o podatku dochodowym od osób prawnych. Metoda ta jest stosowana od początku istnienia Fundacji. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne zakupione z projektu „Atlantyda Pogranicza - transgraniczny szlak kulturowy” są amortyzowane jednorazowo w miesiącu zakupu.

Amortyzacja odnoszona jest bezpośrednio na konta kosztowe.

Środki pieniężne krajowe są bezsporne. Na pasywa składa się fundusz statutowy i zobowiązania długoterminowe i krótkoterminowe, oraz rozliczenia międzyokresowe. Całość funduszu statutowego przeznaczona będzie na finansowanie działalności statutowej. Zobowiązania to kredyty i pożyczki, rozrachunki z dostawcami oraz publiczno-prawne.

W 2014 roku sposób przyporządkowanie ogólnych kosztów administracyjnych, który uwzględnia podział procentowy kosztów przypisanych do poszczególnych rodzajów działalności przedstawiał się następująco:

- koszty ogólnego zarządu – 6% (na podstawie proporcji powierzchni biura do całości obiektu),
- koszty działalności odpłatnej-17% (na podstawie proporcji przychodów z działalności odpłatnej z roku poprzedniego),
- koszty działalności nieodpłatnej-77% .

II. Struktura zrealizowanych przychodów

W ciągu 2014 r. przychody wyniosły ogółem 1 575 846,05 zł

Na wartość tę złożyły się:

1. Przychody określone statutem (działalność nieodpłatna) 1 116 366,24 zł

w tym:

– dotacje 407 487,63 zł

– darowizny 688 911,80 zł

– „cegiełki” – zbiórka publiczna 3 550,00 zł

– z tytułu 1% (Organizacja Pożytku Publicznego) 16 416,81 zł

– pozostałe przychody 0,00zł

2. Przychody określone statutem (działalność odpłatna) 245 349,59 zł

Program Wydawniczy 94 869,84 zł

Pozostałe przychody działalności odpłatnej 150 479,75 zł

3. Pozostałe przychody – ogółem **214 130,22 zł**

w tym:

– przychody finansowe 27 344,64 zł

– przychody operacyjne 186 785,58 zł

Statut nie przewiduje dodatkowych przychodów zwiększających fundusz finansujący działalność statutową.

III. Struktura kosztów stanowiących świadczenia pieniężne i niepieniężne

W ciągu 2014 koszty ogółem wynosiły **1 112 992,84**

Koszty realizacji zadań statutowych

DZIAŁALNOŚĆ NIEODPŁATNA

PLN

Programy Edukacyjne	131 335,21 <i>JH</i>
Szkoła Pogranicza	200 232,25
Kolekcja Dziedzictwa Dawnej Rzeczpospolitej	55 770,83
Atlantyda Pogranicza	92 497,59
Podręcznik Dialogu	22 500,00
Promocja i rozwój	1 000,00
Koszty wynagrodzeń i administracyjne	142 072,64
Koszty pokryte z 1% podatku	16 416,81
Koszty pokryte ze Zbiórki publicznej	3 550,00
Razem	665 375,33

DZIAŁALNOŚĆ ODPŁATNA

Koszty bezpośrednie działalności odpłatnej	183 994,35
Koszty wynagrodzeń i administracyjne	122 544,54
Razem	306 538,89

Razem działalność statutowa

KOSZTY ADMINISTRACYJNE-ZARZĄDU

Zużycie materiałów, energii	247,36
Usługi telekomunikacyjne i pocztowe	0,00
Usługi obce	4 078,97
Czynsze i dzierżawy	0,00
Wynagrodzenia z narzutami	3 357,96
Pozostałe koszty administracyjne	1 764,37

Amortyzacja	7 206,22
Razem	16 654,88

Razem działalność statutowa **988 569,10**

KOSZTY FINANSOWE

Koszty finansowe (głównie różnice kursowe, odsetki)	124 219,44
---	------------

Razem	124 219,44
--------------	-------------------

POZOSTAŁE KOSZTY

Pozostałe koszty	204,30
------------------	--------

Razem	204,30
--------------	---------------

IV. Źródła zwiększania i sposoby wykorzystywania funduszu na finansowanie działalności statutowej.

Fundusz finansowania działalności statutowej na początku 2014 roku, wynosił: 394 839,93 zł, a na 31 grudnia 2014 roku 857 561,14 zł, na zmianę tę wpłynęły: nadwyżka przychodów nad kosztami w kwocie 462 721,21 zł.

Na wartość Funduszu Statutowego składają się: wkłady członkowskie w kwocie 700,00 zł oraz przeksięgowywany co roku wynik finansowy.

Fundacja nie udzieliła osobom trzecim żadnych gwarancji, poręczeń lub zobowiązań związanych z prowadzoną działalnością statutową.

Fundacja jest zarządzana przez czteroosobowy Zarząd Fundacji, Rada Fundacji na dzień 31 grudnia 2014 r. liczyła 3 osoby, średnie zatrudnienie w 2014 r. wynosiło 1 etat. Wyplacone wynagrodzenia w 2014 roku dla członków zarządu wyniosły 29 668,00 zł brutto, wynagrodzenia z umów zleceń i umów o dzieło za działania merytoryczne przy projektach realizowanych przez Fundację.

Fundacja nie sporządza sprawozdania z przepływów środków pieniężnych.

V. Tendencje zmian w przychodach i kosztach oraz składnikach majątkowych i źródłach ich finansowania.

Zakres i wysokość wydatków uzależniony jest od terminów wpływów dotacji i zakończenia zadań, na które zostały one przyznane. Terminy tych rozliczeń nie pokrywają się z okresami kalendarzowymi (latami). Rokiem obrotowym i podatkowym Fundacji jest rok kalendarzowy.

I tak:

- 2013 r. koszty były wyższe od przychodów o 24 755,69 zł.

- 2014 r. przychody były wyższe od kosztów o 462 721,21 zł.

Fundacja w 2011 r. zakończyła inwestycje w ramach projektu PL0346 „Międzykulturowego Centrum Dialogu w Krasnogrudzie” dotowanego z Funduszy Norweskich i EOG, Promesy MKiDN oraz środków własnych. W związku z tą inwestycją Fundacja w 2010 r. zaciągnęła krótkoterminową pożyczkę w wysokości 600.000,00 zł, którą zwiększono aneksem w 2011 do 700 000,00 zł i przekształcono w długoterminową. W lutym 2013 roku został podpisany kolejny Aneks wydłużający termin spłaty pożyczki do czerwca 2017 roku. Na dzień 31.12.2014 zadłużenie z tytułu pożyczki wynosiło 614 000 zł. Fundacja w 2014r. spłaciła zaciągnięty kredyt inwestycyjny w Banku Spółdzielczym w Ciechanowie w kwocie 266 000,00 zł. Ponadto w ramach tej inwestycji Fundacja dokonała kompensaty należności z

wykonawcą w kwocie 158 623,78 zł, która została zarachowana na rozliczenia przyszłych okresów ze względu na nieuznanie jej przez wykonawcę.

W 2014 r. Fundacja Pogranicze uzyskała z darowizn 1% w ramach OPP kwotę 16.416,81 zł, kwotę tę wydatkowano w 2014r.: 11 226,67- koszty projektu Kolekcja dziedzictwa dawnej Rzeczypospolitej, 5 190,14 – koszty projektu Sejneńska Spółdzielnia Jazzowa.

Aktywa trwałe – uległy w 2014 r. zmniejszeniu o 195 596,71 zł są to odpisy umorzeniowe środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych.. Fundacja przyjęła, iż. środki trwałe o wartości do 3 500,00 zł stanowią koszty zużycia materiałów. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne zakupione z projektu „Atlantyda Pogranicza - transgraniczny szlak kulturowy” są amortyzowane jednorazowo w miesiącu zakupu, zaś pozostałe środki, amortyzowane były metodą liniową za pomocą stawek przewidzianych w Wykazie Rocznych Stawek Amortyzacyjnych stanowiącym załącznik nr 1 do Ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 27 lipca 2002 r. (Dz. U. z 2002 r. nr 141, poz.1179) wraz z późniejszymi zmianami.

Środki pieniężne na rachunkach bankowych i w kasie wyceniono wg wartości nominalnej.

Pozycja **przychody przyszłych okresów** składa się z dotacji z EOG funduszy norweskich w kwocie 4 170 558,91 zł i promesy MKiDN – 990 684,08 zł, środki te są rozliczane proporcjonalnie do kosztów amortyzacji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych sfinansowanych z tych dotacji. Pozostałe środki to: 158 623,78- nieuznana kompensata naliczonej kary za nieterminowe wykonanie umowy przez wykonawcę (sprawa sądowa w toku), 18 130,38 - dotacje do książek, które są rozliczane proporcjonalnie do sprzedaży dotowanych książek, 5084,17- nierozliczone dotacje z MKiDN do zwrotu oraz 3809,52 zaliczka otrzymana z Fundacji Miasto Literatury na wydanie książki Lot strzały.

Od 2012 roku prowadzona jest ewidencja wartościowa i ilościowa produktów (książek) i towarów w koszcie wytworzenia, magazyn książek wartościowo wynosił 575 074,92 zł (wartość produkcji) i towarów 386,75 zł. Na dzień bilansowy dokonano aktualizacji wyceny magazynu, uaktualniając wartość książek do wysokości ceny sprzedaży, na kwotę 572 195,99 zł. Ponadto wykazano produkcję w toku w wartości kosztów produkcji na kwotę 49 031,74 zł.

Rozliczenia międzyokresowe kosztów, to pozycja w której wykazane są koszty ubezpieczenia nieruchomości dotyczące 2015 roku w kwocie 4 142,76 zł.

Pozycja **przychody operacyjne** to:

- rozliczone proporcjonalnie do amortyzacji środki z dotacji EOG – 127 330,56
- rozliczone proporcjonalnie do amortyzacji środki z promesy MKiDN – 30 246,36
- odpis aktualizacyjny magazynu książek-28 818,79
- pozostałe przychody operacyjne – 389,87.

Koszty operacyjne to kwota 204,30 .

Przychody finansowe to dodatnie różnice kursowe w kwocie-17 971,01, odsetki bankowe-17,95 oraz pozostałe przychody-9 355,68.

Koszty finansowe składają się z następujących pozycji:

- odsetki od zaciągniętego kredytu i pożyczki – 116 072,91
- ujemne różnice kursowe – 6 402,30
- odsetki od zobowiązań – 1 107,44
- pozostałe koszty – 636,79.

Krzysztof Czyżewski
PREZES

Małgorzata Sporek-Czyżewska
CZŁONEK ZARZĄDU

Bożena Szroeder
CZŁONEK ZARZĄDU

Wojciech Szroeder
CZŁONEK ZARZĄDU

GŁÓWNA KSIĘGOWA
Agata Milewska
27-03. 2015r.

FUNDACJA POGRANICZE
16-500 Sejny, ul. Piłsudskiego 37
tel./fax (48-87) 565-03-69